

Nazwa projektu Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Sprawiedliwości Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu <u>pod względem merytorycznym i legislacyjnym:</u> Arkadiusz Myrcha, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu <u>opiekun legislacyjny:</u> Wojciech Ulitko, Zastępca Dyrektora Departamentu Legislacyjnego e-mail: sekretariat.dl@ms.gov.pl; tel. 22 52 12 764 Joanna Hablewska, główny specjalista ds. legislacji, Departament Legislacyjny e-mail: joanna.hablewska@ms.gov.pl; tel. 22 52 12 246 <u>opiekun merytoryczny:</u> Tomasz Kuźma, Dyrektor Departamentu Prawa Karnego e-mail: sekretariat.dpk@ms.gov.pl; tel. 22 52 12 645	Data sporządzenia 26.10.2026 r. Źródło: Inicjatywa własna Nr w wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów: UD256
--	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw ma na celu wprowadzenie do polskiego porządku prawnego nowego środka zapobiegawczego w postaci aresztu elektronicznego, wykonywanego w systemie dozoru elektronicznego jako dozór stacjonarny.

Prace nad projektem wprowadzenia do katalogu środków zapobiegawczych aresztu elektronicznego rozpoczęto po przyjęciu założenia, że w Polsce zbyt często i długotrwale stosowany jest środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania. Ten najsurowszy ze środków zapobiegawczych ma zapobiegać utrudnianiu biegu postępowania karnego. Tymczasem często stanowi, już od początku stosowania, rodzaj wykonywania przewidywanej kary pozbawienia wolności. Pamiętać przy tym należy, że rygory związane z tymczasowym aresztowaniem są surowsze od rygorów wykonywania kary pozbawienia wolności.

Tymczasowe aresztowanie wiąże się ze znacznymi kosztami społecznymi, godzi w podstawowe prawa i wolności czy odrywa aresztowanego od rodziny i środowiska. Zwrócić należy uwagę na fakt, że często tymczasowe aresztowanie stosowane jest przez ponad rok, czasem znacznie przekraczając tę granicę, i to także wtedy, gdy dowody w sprawie są już zabezpieczone. Taki stan rzeczy wiąże się z przewlekłością postępowań przygotowawczych i sądowych, a także z presją opinii publicznej, która często domaga się pozbawienia wolności podejrzanego już na początku postępowania karnego, nie zważając na domniemanie niewinności. Często sądy dostosowują się do tych oczekiwań, powielając tradycyjne od lat rozwiązania, z dostrzegalną łatwością stosując i przedłużając tymczasowe aresztowanie. Zaznaczyć przy tym trzeba, że w szeregu spraw stosowanie tymczasowego aresztowania jest niezbędne, zwłaszcza na początku postępowania karnego.

Tab. 1 Tymczasowe aresztowanie w toku śledztwa lub dochodzenia (art. 250 k.p.k.)

Wyszczególnienie		Sądy rejonowe		Sądy okręgowe	
		wpłynęło	załatwiono	wpłynęło	załatwiono
2020	zastosowanie	21 782	21 790	-	-
	przedłużenie	6 966	6 976	6 007	6 045
2021	zastosowanie	21 939	21 982	-	-
	przedłużenie	6 701	6 671	5 925	5 909
2022	zastosowanie	22 546	22 095	-	-
	przedłużenie	6 880	6 916	5 785	5 772
2023	zastosowanie	22 955	23 257	-	-
	przedłużenie	6 719	6 704	6 057	6 069
2024	zastosowanie	19 845	19 977	-	-
	przedłużenie	6 365	6 382	5 871	5 839

Tab. 2 Tymczasowe aresztowanie, według średniej długości jego stosowania, orzeczone przez sądy rejonowe i okręgowe w latach 2020 – 2024

Wyszczególnienie		W okresie sprawozdawczym	W ostatnim dniu okresu sprawozdawczego					
			razem	do 3 miesięcy	pow. 3 do 6 miesięcy	pow. 6 do 12 miesięcy	pow. 12 mies. Do 2 lat	pow. 2 lat
2020	sądy okręgowe	2 938	2 615	69	220	700	1 086	540
	sądy rejonowe	9 200	2 973	692	1 067	881	306	27
2021	sądy okręgowe	2 932	2 498	69	195	777	945	512
	sądy rejonowe	8 976	2 645	587	884	834	293	47
2022	sądy okręgowe	2 790	2 418	78	220	639	982	499
	sądy rejonowe	8 661	2 522	613	826	760	291	32
2023	sądy okręgowe	2 870	2 351	80	208	641	939	483
	sądy rejonowe	8 490	2 528	545	899	781	275	28
2024	sądy okręgowe	2 783	2 297	60	187	673	882	495
	sądy rejonowe	7 686	2 181	494	661	706	302	18

Źródło: Ministerstwo Sprawiedliwości

Celem projektu jest ograniczenie skali stosowania tymczasowego aresztowania zarówno w znaczeniu ilościowym, jak i co do długotrwałości stosowania tego środka. Możliwość zastosowania aresztu elektronicznego, w miejsce stosowanego wcześniej tymczasowego aresztowania, ma szansę ograniczyć w szeregu spraw długotrwałość stosowania najsurowszego środka zapobiegawczego. Możliwe będzie jednak jego zastosowanie także na początkowym etapie postępowania przygotowawczego, o ile będzie to wystarczające w przekonaniu sądu. Pewne ograniczenie w tym zakresie wynika z przepisów przejściowych. Ze względów technicznych bowiem, w okresie dwóch lat od dnia wejścia w życie projektowanej ustawy, stosowanie aresztu elektronicznego będzie dopuszczalne jedynie w toku postępowania sądowego.

Tab. 3 Nadzór nad postępowaniem przygotowawczym w latach 2020 – 2024

Wyszczególnienie	Wnioski prokuratora złożone o zastosowanie lub przedłużenie tymczasowego aresztowania w toku śledztwa lub dochodzenia (art. 250 i 263 kpk)		Uwzględnione przez sąd wnioski prokuratora o zastosowanie tymczasowego aresztowania
	o zastosowanie	o przedłużenie	
sądy rejonowe			
2020	21 826	6 966	17 894
2021	21 955	6 703	17 879
2022	22 582	6 881	18 005
2023	23 018	6 719	18 910
2024	19 857	6 367	16 638
sądy okręgowe			
2020	—	6 008	—
2021		5 929	
2022		5 788	
2023		6 059	
2024		5 872	

Źródło: Ministerstwo Sprawiedliwości

Oczywiste jest, że areszt elektroniczny nie zastąpi tymczasowego aresztowania i nie w każdym przypadku będzie możliwe jego zastosowanie. Może być on jednak środkiem stosowanym na późniejszych etapach postępowania i w odniesieniu do osób podejrzanych o dokonanie czynów o mniejszej społecznej szkodliwości, co do których istnieje mniejsze ryzyko

utrudniania postępowania. Może zatem ograniczyć skalę stosowania tymczasowego aresztowania, a zwłaszcza ograniczyć jego długotrwale stosowanie, pozwalając na zachowanie kontroli nad oskarżonym.

W proponowanym kształcie areszt elektroniczny jawi się jako środek nadający się do zabezpieczenia prawidłowego biegu postępowania karnego w szeregu newralgicznych momentów, takich jak:

- zapewnienie możliwości dokończenia obszernych wyjaśnień, w sytuacji upływu terminu zatrzymania,
- potrzeba zredukowania zagrożenia związanego z obawą ucieczki,
- wykonanie w szerszym zakresie weryfikacji złożonych wyjaśnień,
- umożliwienie złożenia poręczenia majątkowego większej wartości, wymagającego czynności formalnych lub zgromadzenia środków.

Poszerza też pole orzekania sądu, który rozpoznając, niejednokrotnie pod silną presją czasu, wniosek o zastosowanie tymczasowego aresztowania – zyskuje dodatkową możliwość zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania w inny sposób, niż poprzez najsurowszy ze środków zapobiegawczych.

Daje także poszerzenie możliwości dostosowania środków zapobiegawczych do zmieniającej się sytuacji procesowej, zwłaszcza poprzez ułatwienie zamiany przedłużającego się tymczasowego aresztowania na łagodniejszy, a zarazem wystarczająco skuteczny środek zapobiegawczy.

Stworzenie przez prawodawcę nowego rodzaju środka zapobiegawczego wypełnia zatem dotychczasową lukę, poprzez dodanie do systemu prawnego nowego rodzaju środka zapobiegawczego pomiędzy dozorem Policji a tymczasowym aresztowaniem, dając tym samym sądowi dodatkową możliwość w zakresie wyboru środka zapobiegawczego.

Areszt elektroniczny polegać ma na pozbawieniu wolności, ale w wyznaczonym miejscu, poza aresztem śledczym, najczęściej w miejscu zamieszkania podejrzanego czy oskarżonego. Zastosowanie urządzeń elektronicznych, przy pomocy których kontrolować można, czy osoba, wobec której stosowany jest ten środek realizuje nałożone na nią zobowiązania, pozwala na zabezpieczenie prawidłowego biegu postępowania karnego.

Praktykowane od szeregu lat wykonywanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, które wykazuje szereg podobieństw do aresztu elektronicznego, w dużej mierze spotkało się ze społeczną akceptacją i stosunkowo rzadko dochodzi do złamania przez skazanych nałożonych na nich rygorów, co wykazują oficjalne statystyki Biura Dozoru Elektronicznego w Centralnym Zarządzie Służby Więziennej. Pamiętać także trzeba, że często tradycyjna izolacja oskarżonego oznacza znaczną dolegliwość dla jego najbliższych. Areszt elektroniczny pozwala zaś na zachowanie więzi rodzinnych i społecznych, pozwala także w dłuższej perspektywie i w przypadku skazania, na skuteczniejszą resocjalizację i ograniczenie powrotu do przestępstwa, co jest znacznie mniej prawdopodobne po dłuższym pobycie w jednostce penitencjarnej. W ograniczonym zakresie będzie możliwe także świadczenie pracy przez osobę aresztowaną elektronicznie.

Przedmiotowy projekt, wprowadzający do systemu prawnego nowy środek zapobiegawczy, przewiduje nowelizację:

- ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego¹, dalej „k.p.k.”,
- ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny², dalej „k.k.”,
- ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy,³ dalej „k.k.w.”.

i ustaw powiązanych, których zmiany są konieczne w ramach zmian wynikowych.

Planowane są również zmiany aktów wykonawczych w taki sposób, aby reakcja prokuratora i sądu na wszelkie przejawy naruszenia rygorów aresztu elektronicznego następowała bez nieuzasadnionej zwłoki.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Zmiana ustawy – Kodeks postępowania karnego

Przedmiotowy projekt zakładający wprowadzenie do k.p.k. aresztu elektronicznego został opracowany przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Karnego. Komisja analizowała różne warianty zabezpieczenia toku postępowania karnego poprzez wykorzystanie tzw. aresztu domowego.

¹ (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, z późn. zm.)

² (Dz. U. z 2026 r. poz. 1342)

³ (Dz. U. z 2026 r. poz. 1307)

Wybrano model, który w ocenie Komisji jest optymalny, wykorzystujący infrastrukturę techniczną stworzoną na użytek systemu dozoru elektronicznego (SDE), który jest formą odbywania kary pozbawienia wolności. Areszt elektroniczny został ukształtowany jako odrębny środek zapobiegawczy, gdyż różni się w sposób istotny od pozostałych środków zapobiegawczych, w tym tymczasowego aresztowania. Nie mógł zatem zostać uznany za formę wykonywania tymczasowego aresztowania.

Areszt elektroniczny (art. 265a–265d k.p.k.)

Kompleks rozbudowanych i nowych przepisów ujętych w projektowanych art. 265a–265d k.p.k. reguluje istotę aresztu elektronicznego, warunki i sposób jego wykonywania, zakres obowiązków jakie musi spełnić osoba, wobec której jest stosowany ten środek zapobiegawczy, nową instytucję w postaci elektronicznej kontroli miejsca pobytu zastosowanej w związku z aresztem elektronicznym oraz okres stosowania aresztu elektronicznego.

Główne założenia:

- areszt elektroniczny polega na pozbawieniu wolności, ale poza aresztem śledczym,
- oskarżony ma obowiązek stałego, nieprzerwanego przebywania w przedziałach czasu i miejscu, określonych w postanowieniu sądu,
- w pierwszych 6 miesiącach stosowania aresztu elektronicznego, oskarżony może opuszczać miejsce wykonywania tego środka zapobiegawczego na maksymalnie 3 godziny albo może zostać pozbawiony takiej możliwości,
- po okresie 6 miesięcy, sąd może złagodzić zasady związane z opuszczaniem miejsca – możliwość wychodzenia z domu do 12 godzin w ciągu doby,
- wykonywanie aresztu elektronicznego jest kontrolowane w systemie dozoru elektronicznego jako dozór stacjonarny,
- areszt elektroniczny może być zastosowany tylko za zgodą oskarżonego oraz osób pełnoletnich wspólnie z nim zamieszkujących, po spełnieniu odpowiednich warunków technicznych,
- areszt elektroniczny może być zastosowany przez sąd na dwóch etapach postępowania karnego i zawsze jest poprzedzony tymczasowym aresztowaniem,
- w postępowaniu przygotowawczym areszt elektroniczny jest stosowany na okres nie dłuższy niż 3 miesiące, a dalsze przedłużenie każdorazowo nie może być dłuższe niż na okres 6 miesięcy,
- areszt elektroniczny może być połączony z poręczeniem majątkowym lub zawieszeniem w czynnościach służbowych, wykonywaniu zawodu, powstrzymaniem się od określonej działalności lub prowadzenia pojazdów określonego rodzaju,
- okres aresztu elektronicznego podlega zaliczeniu na poczet kary przy przyjęciu, że jeden dzień wykonywania aresztu elektronicznego równa się połowie dnia kary pozbawienia wolności, jednemu dniowi kary ograniczenia wolności lub jednej stawce dziennej grzywny,
- nadzór nad wykonywaniem aresztu elektronicznego sprawuje sąd właściwy do rozpoznania sprawy, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator.

Areszt elektroniczny może nastąpić na mocy postanowienia sądu, a w warunkach określonych w projektowanym w art. 253 § 2a k.p.k. na mocy postanowienia prokuratora. Przesłanki zastosowania aresztu elektronicznego, jak i innych środków zapobiegawczych są jednolite. O tym, który środek zostanie zastosowany w konkretnej sprawie wynika z art. 258 § 4 k.p.k., który stanowi, że „Decydując o zastosowaniu określonego środka zapobiegawczego, uwzględnia się rodzaj i charakter obaw wskazanych w § 1–3, przyjętych za podstawę stosowania danego środka oraz nasilenie ich zagrożenia dla prawidłowego przebiegu postępowania w określonym jego stadium”.

Środek zapobiegawczy w postaci aresztu elektronicznego trwa przez całą dobę i polega na stałym, nieprzerwanym przebywaniu przez oskarżonego w miejscu i przedziałach czasu (lub całodobowo) określonych w postanowieniu sądu. Zmiana miejsca wykonywania aresztu elektronicznego może nastąpić wyłącznie za zgodą sądu lub prokuratora. Wykonywanie tego obowiązku jest kontrolowane w systemie dozoru elektronicznego, jako dozór stacjonarny. W związku

z tym areszt elektroniczny rozpoczyna się z dniem, w którym wobec oskarżonego zostaną uruchomione środki techniczne niezbędne do jego wykonywania.

Areszt elektroniczny to środek zapobiegawczy polegający na faktycznym pozbawieniu wolności, tyle tylko, że nie w warunkach aresztu śledczego, a w określonym przez sąd miejscu. Najczęściej będzie to miejsce zamieszkania oskarżonego, ale możliwe jest również wskazanie innego miejsca – mieszkania, wynajętego pokoju, miejsca w hotelu etc. Z uwagi na charakter tego środka zapobiegawczego, oskarżony zachowuje faktyczną możliwość stawiania się na wezwanie organów procesowych. Z tego względu w projekcie wskazano, że do oskarżonego, wobec którego stosowany jest areszt elektroniczny, przepisów dotyczących doprowadzania osób pozbawionych wolności nie stosuje się (projektowany art. 265a § 8 k.p.k.). W projektowanym art. 43pa § 2 k.k.w. przewidziano natomiast dla oskarżonego uprawnienie do ubiegania się o zgodę na opuszczenie miejsca wykonywania aresztu elektronicznego, jeżeli wynika to z jego prawa lub obowiązku do udziału w czynności procesowej.

W projekcie przewidziano możliwość łącznego stosowania aresztu elektronicznego z poręczeniem majątkowym lub zawieszeniem w czynnościach służbowych, wykonywaniu zawodu, powstrzymaniem się od określonej działalności lub prowadzenia pojazdów określonego rodzaju (projektowany art. 265a § 7 k.p.k. w zw. z art. 276 k.p.k.). Możliwe jest także nałożenie na oskarżonego obowiązków z art. 275 § 2 k.p.k., to jest obowiązków i zakazów związanych ze stosowaniem dozoru Policji, między innymi zakazu kontaktowania się z pokrzywdzonym lub innymi osobami oraz zakazu zbliżania się do określonych osób lub miejsc.

Ze względów gwarancyjnych w projekcie wskazano, że po ogłoszeniu lub przy doręczeniu postanowienia o zastosowaniu aresztu elektronicznego lub elektronicznej kontroli miejsca pobytu zastosowanej w związku z aresztem elektronicznym należy doręczyć oskarżonemu pisemne pouczenie o przysługujących mu prawach i ciążących na nim obowiązkach związanych z aresztem elektronicznym i elektroniczną kontrolą miejsca pobytu, jak również o konsekwencjach naruszenia tych obowiązków.

W projektowanym art. 265b k.p.k. określono dodatkowe warunki niezbędne do zastosowania aresztu elektronicznego. Areszt elektroniczny może być zastosowany tylko za zgodą oskarżonego i jeżeli zostaną spełnione następujące warunki:

- oskarżony dysponuje odpowiednim miejscem pobytu na czas stosowania aresztu elektronicznego (oskarżony nie musi mieć tytułu prawnego do lokalu, może zamieszkiwać w cudzym mieszkaniu jak i własnym),
- osoby pełnoletnie zamieszkujące wspólnie z oskarżonym wyraziły zgodę obejmującą rozpoczęcie stosowania, aresztu elektronicznego, która obejmuje także umożliwienie podmiotowi dozoruującemu przeprowadzanie czynności kontrolnych,
- wykonywaniu aresztu elektronicznego nie stoją na przeszkodzie warunki techniczne, o których mowa w art. 43h § 1 k.k.w.

Po stronie oskarżonego pozostaje ponoszenie kosztów jego utrzymania. Projekt nie zakłada dostosowywania pragmatyk służbowych do możliwości łączenia pracy z aresztem elektronicznym. Z tego też względu projekt zakłada, że oskarżony będzie musiał wyrazić zgodę na areszt elektroniczny (art. 265b § 1 k.p.k.).

Ani oskarżony ani osoby pełnoletnie zamieszkujące wspólnie z oskarżonym nie mogą skutecznie cofnąć wyrażonej zgody (projektowany art. 265b § 2 k.p.k.). Areszt elektroniczny musi cechować pewną stabilność. Stąd zgoda domowników nie może być dowolnie odwoływana, co skutkowałoby koniecznością zamiany aresztu elektronicznego na inny środek zapobiegawczy.

Domownicy nie tracą jednak ochrony. Mogą za pośrednictwem systemu SDE (specjalny telefon w mieszkaniu) zawiadomić o ewentualnych niewłaściwych zachowaniach oskarżonego (rozmowy takiej oskarżony nie może nawet przerwać – system zapewnia ciągłość transmisji do momentu fizycznego zniszczenia urządzenia). Mogą również w tradycyjny sposób (pocztą, telefonem) zawiadamiać sąd lub prokuratora o zachowaniach oskarżonego.

Sąd może na taką sytuację reagować poprzez zmianę aresztu elektronicznego na tymczasowe aresztowanie.

Możliwość wyjątkowego zastosowania aresztu elektronicznego bez zgody osoby pełnoletniej zamieszkującej wspólnie z oskarżonym przewidziano w projektowanym art. 265b § 3 k.p.k. w przypadku, jeżeli wykonanie aresztu elektronicznego w sposób oczywisty nie wiąże się z nadmiernymi trudnościami dla osoby, która takiej zgody nie wyraziła, i narusza jej prywatność jedynie w nieznacznym stopniu. Osoba taka będzie mogła zaskarżyć zażaleniem postanowienie sądu wydane

w tym przedmiocie. Osoby zamieszkujące wspólnie z oskarżonym będą pouczone o warunkach wykonywania aresztu elektronicznego.

Stosowanie aresztu elektronicznego bez zgody domowników wzorowane jest na możliwości odbywania kary w systemie SDE bez takiej zgody (art. 43la § 4 k.k.w.). W tym zakresie stanowisko doktryny wskazuje, że:

„Jest to niewątpliwie wyraz pragmatycznego podejścia ustawodawcy i ma za zadanie ograniczyć sytuacje, w których brak zgody mógłby skutecznie zablokować wykonanie kary na drodze dozoru elektronicznego. Z uwagi na to, że zezwolenie na wykonanie kary w systemie dozoru elektronicznego zawsze wiąże się z ingerencją w dobra osobiste innych osób niż skazany, przewidziano w art. 43la § 5 k.k.w. zażalenie na decyzję sądu, podjętą w trybie art. 43la § 4 k.k.w.”. (J. Lachowski (red.), Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, wyd. 5, 2023, Legalis).

Można wskazać na sytuację stosowania aresztu elektronicznego w sprawie o przestępstwa gospodarcze, gdy zachodzi obawa ucieczki oskarżonego, który zamieszkuje w należącym do siebie mieszkaniu. Ani charakter czynu ani przesłanka szczególna nie wskazują samoistnie na zagrożenia dla domowników. W takiej sytuacji można rozważać odstępianie od uzyskania zgody domownika, którym może być np. 18-letnie dziecko, sprawiające problemy wychowawcze i wymagające raczej obecności oskarżonego w domu.

To w jaki sposób kształtują się kwestie właścicielskie może, ale nie musi mieć znaczenia dla odstąpienia od zgody domownika. W każdej sprawie oceny dokonywać będzie indywidualnie sąd lub prokurator stosujący areszt elektroniczny.

Przed stosowaniem aresztu elektronicznego sąd rozważa wszystkie okoliczności, w tym również dobro małoletniego, które w każdej sprawie ma znaczenie pierwszorzędne. Osoby małoletnie, jeżeli są przesłuchiwane, mogą wyrazić stanowisko w przedmiocie odbywania aresztu elektronicznego w miejscu ich zamieszkania lub ogólnie opisać swój stosunek do oskarżonego. Przedstawiciel ustawowy małoletniego domownika może w każdym czasie informować sąd o ewentualnych przeciwskazaniach do stosowania aresztu elektronicznego z uwagi na dobro tego dziecka. Dobro dziecka może przemawiać nawet za odstąpieniem od stosowania aresztu elektronicznego.

W projektowanym art. 265b § 5 i 6 k.p.k. uregulowano postępowanie mające na celu uzyskanie informacji na temat istnienia warunków technicznych dla zastosowania aresztu elektronicznego oraz uzyskiwania koniecznych zgód osób pełnoletnich zamieszkujących wspólnie z oskarżonym. Czynności te będzie wykonywać podmiot dozoru. Dokonywane w ramach tych czynności ustalenia warunków rodzinnych oraz socjalno-bytowych, w których zamieszkuje oskarżony, mogą stanowić podstawę do zmiany postanowienia, o którym mowa w projektowanym art. 257 § 1a k.p.k., stosownie do projektowanego art. 430a k.k.w.

Oskarżony, wobec którego zastosowano areszt elektroniczny, będzie miał obowiązek, po opuszczeniu aresztu śledczego, zgłoszenia podmiotowi dozoru, w terminie i w sposób, które zostały określone przez sąd, gotowości do instalacji środków technicznych niezbędnych do rozpoczęcia wykonywania aresztu elektronicznego oraz umożliwienia niezwłocznego założenia nadajnika i zainstalowanie rejestratora (projektowany art. 265b § 7 k.p.k.). Podmiot dozoru będzie dysponował odpisem postanowienia o zastosowaniu aresztu elektronicznego, doręczonym przez sąd stosownie do projektowanego art. 265a § 10 k.p.k.

Areszt elektroniczny jako forma pozbawienia wolności jest poprzedzony stosowaniem tymczasowego aresztowania. Decyzja sądu o zastosowaniu aresztu elektronicznego w miejsce tymczasowego aresztowania oznacza opuszczenie przez oskarżonego aresztu śledczego. W zależności od sytuacji oskarżony będzie mógł sam udać się do wskazanego miejsca wykonywania aresztu elektronicznego albo wyjątkowo sąd będzie mógł wobec niego zastosować elektroniczną kontrolę miejsca pobytu (zgodnie z przyjętym założeniem jako dozór mobilny).

Przyjęte rozwiązanie, polegające na uprzednim stosowaniu tymczasowego aresztowania wynika ze specyfiki aresztu elektronicznego. Środek ten wymaga sprawdzenia warunków technicznych, ustalenia kręgu osób współzamieszkujących z oskarżonym i uzyskania ich zgody na zastosowanie aresztu elektronicznego. Do czasu spełnienia tych warunków zabezpieczenie prawidłowego toku postępowania następuje poprzez tymczasowe aresztowania.

Projekt przewiduje szczegółowe regulacje odnoszące się do elektronicznej kontroli miejsca pobytu zastosowanej w związku z aresztem elektronicznym. Jest ona możliwa, jeżeli pozwalają na to warunki techniczne, co sąd powinien ustalić przed jej zastosowaniem. Ze względów gwarancyjnych projekt przewiduje, że na postanowienie o zastosowaniu elektronicznej kontroli miejsca pobytu przysługuje zażalenie.

Środek zapobiegawczy w postaci aresztu elektronicznego ma stanowić alternatywę dla stosowania tymczasowego aresztowania. Jest to środek wprawdzie mniej dolegliwy niż tymczasowe aresztowanie, niemniej polega na faktycznym

pozbawieniu wolności w określonym miejscu. Stąd, w ciągu pierwszych 6 miesięcy jego stosowania, sąd może wyrazić zgodę na opuszczenie miejsca jego wykonywania nie dłużej niż 3 godziny dziennie. Jest to czas przeznaczony na załatwianie wszelkich życiowych spraw oskarżonego związanych z opieką zdrowotną, praktykami religijnymi, zaopatrzeniem itd. Jeśli areszt elektroniczny stosowany jest dłużej niż 6 miesięcy, sąd może zdecydować o rozluźnieniu nałożonych na oskarżonego rygorów, w zależności od etapu postępowania oraz zaistnienia przesłanek zapobiegania utrudnianiu tego postępowania, jednak okres, w którym oskarżony ma prawo oddalić się z miejsca wykonywania aresztu elektronicznego nie może przekroczyć 12 godzin dziennie. W ramach tych kryteriów sąd lub prokurator określać będą czas wyjścia oskarżonego w celu realizacji przysługujących mu praw. W tym zakresie należy wskazać na zbliżone rozwiązania obowiązujące w ramach SDE.

Areszt elektroniczny będzie stosowany w toku postępowania przygotowawczego na okres nie dłuższy niż 3 miesiące. Jeżeli ze względu na szczególne okoliczności sprawy nie można będzie ukończyć postępowania przygotowawczego w tym terminie, na wniosek prokuratora, sąd pierwszej instancji właściwy do rozpoznania sprawy, będzie mógł przedłużyć areszt elektroniczny na dalszy okres, nie dłuższy każdorazowo niż 6 miesięcy. Prokurator we wniosku o przedłużenie stosowania aresztu elektronicznego powinien wykazać zaistnienie takich okoliczności. Projekt nie przewiduje maksymalnego okresu stosowania aresztu elektronicznego.

Zmiany wynikające z konieczności uwzględnienia sytuacji osoby objętej aresztem elektronicznym na tle pozbawienia wolności:

Proponuje się nowelizację **art. 83 § 1 k.p.k.** przez wskazanie, że zawarta w tym przepisie możliwość ustanawiania obrońcy przez inną osobę niż oskarżony pozbawiony wolności nie dotyczy aresztowanych elektronicznie. Wynika to z faktu, że osoby objęte aresztem elektronicznym traktujemy jak osoby pozbawione wolności i wobec braku proponowanego wyłączenia dla osoby aresztowanej elektronicznie obrońcę mogłaby ustanowić także inna osoba, co nie jest uzasadnione (areszt elektroniczny nie pozbawia osoby, wobec której jest stosowany możliwości utrzymywania kontaktów ze światem zewnętrznym).

Proponuje się nowelizację **art. 117 § 5 k.p.k.** przez dodanie zdania drugiego, wskazującego, że przepis ten nie dotyczy osób aresztowanych elektronicznie. Zmiana wynika z faktu, że osoby objęte aresztem elektronicznym traktujemy jak osoby pozbawione wolności, a skoro tak, to regulacja dotycząca usprawiedliwiania nieobecności z powodu choroby osób pozbawionych wolności odnosiłaby się także do osób, wobec których zastosowano ten środek zapobiegawczy. Stąd należało wyłączyć stosowanie tego przepisu wobec tej kategorii osób.

Proponuje się nowelizację **art. 124 k.p.k.** przez wyłączenie jego stosowania, w zakresie terminu złożenia pisma przez osobę pozbawioną wolności w administracji odpowiedniego zakładu, wobec osób objętych aresztem elektronicznym. Dla adresatów normy prawnej musi być jasne, że w tym przypadku przepis nie ma zastosowania do aresztowanych elektronicznie, mimo że są traktowani jak osoby pozbawione wolności.

Proponuje się nowelizację **art. 134 § 2 k.p.k.**, dotyczącego sposobu doręczania pism osobom pozbawionym wolności za pośrednictwem administracji odpowiedniego zakładu, przez wyłączenie jego stosowania wobec osób objętych aresztem elektronicznym. Dla adresatów normy prawnej musi być jasne, że w tym przypadku przepis nie ma zastosowania do aresztowanych elektronicznie, mimo że są traktowani jak osoby pozbawione wolności.

Proponuje się nowelizację **art. 334 § 2a k.p.k.** przez wskazanie, że zawarte w tym przepisie wyłączenie dotyczące przesłania sądowi w postaci elektronicznej odpisów aktu oskarżenia - odnoszące się do osób pozbawionych wolności, nie dotyczy aresztowanych elektronicznie, albowiem ta forma pozbawienia wolności nie ogranicza dostępu do poczty elektronicznej.

Proponuje się nowelizację **art. 374 § 4 k.p.k.** przez wskazanie, że zwolnienie z obowiązku stawiennictwa na rozprawie zawarte w tym przepisie nie dotyczy aresztowanych elektronicznie, albowiem osoby te zachowują możliwość samodzielnego stawienia się na rozprawie.

Zmiany wynikające z rozszerzenia przepisów o nową instytucję aresztu elektronicznego, celem zachowania spójności systemowej:

Proponuje się nowelizację **art. 156 § 5a k.p.k.** w taki sposób, że w sytuacji, gdy w postępowaniu przygotowawczym zostaje złożony wniosek o zastosowanie tymczasowego aresztowania albo przedłużenie tymczasowego aresztowania lub aresztu elektronicznego, podejrzany i jego obrońca mają zagwarantowany dostęp i to niezwłocznie, do akt sprawy w części zawierającej treść dowodów dołączonych do wniosku, z wyłączeniem dowodów z zeznań świadków, o których mowa w art. 250 § 2b k.p.k.

Z powyższą zmianą koresponduje projektowana zmiana art. 249a § 1 k.p.k., polegająca na nadaniu tej regulacji brzmienia, zgodnie z którym podstawę orzeczenia o zastosowaniu lub przedłużeniu tymczasowego aresztowania albo aresztu elektronicznego mogą stanowić ustalenia poczynione na podstawie: 1) dowodów jawnych dla oskarżonego i jego obrońcy; 2) dowodów z zeznań świadków, o których mowa w art. 250 § 2b k.p.k.

Środek zapobiegawczy w postaci aresztu elektronicznego jest bowiem środkiem głęboko ingerującym w zakres praw i wolności podejrzanego, co uzasadnia przyznanie standardu prawa do obrony na poziomie takim, jak w przypadku tymczasowego aresztowania.

Środek zapobiegawczy w postaci aresztu elektronicznego może być zastosowany na dwóch etapach postępowania. Zawsze wiąże się z nim tymczasowe aresztowanie. Po pierwsze, sąd karny może zastosować areszt elektroniczny, gdy prokurator wnioskuje w początkowej fazie postępowania przygotowawczego o zastosowanie tymczasowego aresztowania albo tymczasowego aresztowania z możliwością zmiany na areszt elektroniczny. Po drugie, w dalszej fazie postępowania karnego, wobec osoby, która już przebywa w areszcie śledczym, a dalsze stosowanie tymczasowego aresztowania nie jest konieczne.

Jeżeli chodzi o pierwszy etap postępowania karnego, należy wskazać, że zgodnie z projektowanym **art. 247 § 5 k.p.k.** rozstrzygając w przedmiocie środka zapobiegawczego, prokurator niezwłocznie zwalnia zatrzymanego albo występuje do sądu z wnioskiem o zastosowanie tymczasowego aresztowania albo tymczasowego aresztowania z możliwością zmiany na areszt elektroniczny. Ten ostatni schemat zastosowania projektowanego środka zapobiegawczego łączy się głównie z sytuacją procesową, gdy niezbędne jest przykładowo dokończenie wyjaśnień podejrzanego, weryfikacja dowodowa przedstawionej przez niego wersji przebiegu zdarzenia, czy też umożliwienie wykonania innego deklarowanego środka zapobiegawczego, który zostanie oceniony jako wystraszający na danym etapie postępowania.

Zgodnie z projektowanym **art. 250 § 2 k.p.k.** tymczasowe aresztowanie albo tymczasowe aresztowanie z możliwością zmiany na areszt elektroniczny stosuje w postępowaniu przygotowawczym na wniosek prokuratora sąd rejonowy, w którego okręgu prowadzi się postępowanie, a w wypadkach niecierpiących zwłoki także inny sąd rejonowy. Po wniesieniu aktu oskarżenia tymczasowe aresztowanie albo areszt elektroniczny stosuje sąd, przed którym sprawa się toczy.

Konstrukcja projektowanych przepisów oznacza, że prokurator jest zobligowany we wniosku wykazać wystąpienie przesłanek do stosowania najsurowszego środka zapobiegawczego. Zgodnie z projektowanym **art. 250 § 2a k.p.k.** we wniosku o zastosowanie tymczasowego aresztowania albo tymczasowego aresztowania z możliwością zmiany na areszt elektroniczny wymienia się dowody wskazujące na duże prawdopodobieństwo, że oskarżony popełnił przestępstwo, okoliczności przemawiające za istnieniem zagrożeń dla prawidłowego toku postępowania lub możliwości popełnienia przez oskarżonego nowego, ciężkiego przestępstwa oraz określonej podstawy stosowania tego środka zapobiegawczego i konieczności jego stosowania. Ponadto we wniosku o zastosowanie tymczasowego aresztowania należy wyjaśnić w odniesieniu do powyższych przesłanek, dlaczego uznano za konieczne zastosowanie tego środka zapobiegawczego, a nie aresztu elektronicznego lub innego środka zapobiegawczego. Te dodatkowe wymogi mają służyć zasadniczemu celowi projektowanej regulacji, jakim jest ograniczenie liczby przypadków tymczasowego aresztowania.

W konsekwencji również sąd stosując najsurowszy ze środków zapobiegawczych będzie zobowiązany do przedstawienia swojej oceny w zakresie zasady *ultima ratio* stosowania tymczasowego aresztowania. W projektowanym **art. 251 § 3 k.p.k.** proponuje się ogólną regulację, zgodnie z którą w wypadku tymczasowego aresztowania należy wyjaśnić, dlaczego nie uznano za wystarczające zastosowanie innego środka zapobiegawczego, w szczególności dlaczego nie jest wystarczające zastosowanie aresztu elektronicznego. To stanowisko będzie z kolei elementem oceny orzeczenia w ewentualnym postępowaniu odwoławczym.

Rozpoznając wniosek prokuratora o zastosowanie tymczasowego aresztowania albo tymczasowego aresztowania z możliwością zmiany na areszt elektroniczny sąd będzie mógł, tak jak dotychczas, odmówić zastosowania tymczasowego aresztowania, zastosować tymczasowe aresztowanie na dotychczasowych zasadach albo zgodnie z projektowanym **art. 257 § 1a k.p.k.** stosując tymczasowe aresztowanie, będzie mógł zastrzec, że środek ten ulegnie zmianie na areszt elektroniczny z dniem, w którym wobec oskarżonego zostaną uruchomione środki techniczne niezbędne do wykonywania aresztu elektronicznego, pod warunkiem, że spełnione zostaną warunki określone w projektowanym art. 265b § 1 k.p.k.

Będzie to zatem swego rodzaju warunkowy areszt, podobnie jak obecnie ma to miejsce w odniesieniu do poręczenia majątkowego – sąd stosuje warunkowe tymczasowe aresztowanie, które jest uchylane wraz z wpłaceniem poręczenia majątkowego. W przypadku aresztu elektronicznego, krótkotrwały pobyt w areszcie śledczym służy wykonaniu w tym czasie czynności technicznych weryfikujących możliwość zainstalowania środków technicznych niezbędnych do

wykonywania dozoru stacjonarnego w miejscu pobytu podejrzanego oraz ewentualnego uzyskania zgody osób pełnoletnich zamieszkujących wspólnie z oskarżonym.

Opisany powyżej zasadniczy model postępowania znajduje uszczegółowienie i rozwinięcie w pozostałych przepisach zamieszczonych w projektowanej ustawie.

Zgodnie z **art. 249 § 4 k.p.k.** środki zapobiegawcze mogą być stosowane aż do chwili rozpoczęcia wykonania kary, a przepis ten stosuje się do tymczasowego aresztowania, ale tylko w razie orzeczenia kary pozbawienia wolności. Mając na uwadze charakter aresztu elektronicznego proponuje się uzupełnienie tego przepisu przez dodanie instytucji aresztu elektronicznego.

W **art. 249 k.p.k.** proponuje się dodanie § 6 stanowiącego, że prokurator, oskarżony i obrońca mają prawo wziąć udział w posiedzeniu sądu dotyczącym przedłużenia stosowania aresztu elektronicznego oraz rozpoznania zażalenia na zastosowanie lub przedłużenie tego środka zapobiegawczego. Niestawiennictwo oskarżonego, obrońcy lub prokuratora należycie zawiadomionych o terminie nie tamuje rozpoznania sprawy. Przepis ten, w przeciwieństwie do art. 249 § 5 k.p.k., obejmuje również oskarżonych, co uzasadnia charakter aresztu elektronicznego. W przypadku tego środka zapobiegawczego względy organizacyjne, związane z doprowadzeniami osób pozbawionych wolności, nie stanowią bowiem przeszkody do zapewnienia możliwości udziału osób aresztowanych elektronicznie we wskazanych posiedzeniach.

W projektowanym **art. 251 § 2a k.p.k.** wskazano co powinno zawierać postanowienie o zastosowaniu aresztu elektronicznego, w tym postanowienie, o którym mowa w projektowanym art. 257 § 1a k.p.k., dotyczące stosowania tymczasowego aresztowania z zastrzeżeniem, że środek ten ulegnie zmianie na areszt elektroniczny.

Należy w tym miejscu podkreślić, że odrębne postanowienie co do zastosowania aresztu elektronicznego będzie wydawane w sytuacji, gdy wobec oskarżonego wykonywane jest tymczasowe aresztowanie orzeczone na dotychczasowych zasadach, a sąd lub prokurator uzna, że dalsze stosowanie tego najsurowszego środka zapobiegawczego nie jest konieczne i po potwierdzeniu istnienia warunków technicznych oraz uzyskaniu niezbędnych zgód zapadnie decyzja o zmianie tymczasowego aresztowania na areszt elektroniczny.

Odmienne jest natomiast w sytuacji, gdy sąd stosując tymczasowe aresztowanie zamieści w postanowieniu zastrzeżenie, że środek ten ulegnie zmianie na areszt elektroniczny z dniem, w którym wobec oskarżonego zostaną uruchomione środki techniczne niezbędne do wykonywania aresztu elektronicznego, pod warunkiem, że spełnione zostaną warunki określone w projektowanym art. 265b § 1 k.p.k. Takie postanowienie powinno zawierać wszystkie elementy właściwe dla postanowienia o zastosowaniu aresztu elektronicznego. Po uzyskaniu informacji, że zostały spełnione warunki określone w projektowanym art. 265b § 1 k.p.k., nie będzie już konieczne wydanie, po spełnieniu tych warunków, postanowienia o zmianie środka zapobiegawczego, a jedynie wydanie zarządzenia o charakterze technicznym, skutkującego zakończeniem wykonywania tymczasowego aresztowania lub poinformowanie stron, że warunki opisane w art. 265b § 1 k.p.k. nie zostały spełnione. Wydanie postanowienia może być konieczne w sytuacji, o której mowa w projektowanym art. 265b § 3 k.p.k. albo gdy sąd uzna za konieczne uzupełnienie pierwotnego postanowienia, przykładowo w zakresie stosowanych łącznie innych środków zapobiegawczych (projektowany art. 265a § 7 k.p.k.) lub zastosowania elektronicznej kontroli miejsca pobytu w związku z aresztem elektronicznym (projektowany art. 265c k.p.k.).

Projektowany **art. 463 § 2 k.p.k.** przewiduje, że zażalenie na postanowienie w przedmiocie tymczasowego aresztowania, aresztu elektronicznego oraz zabezpieczenia majątkowego powinno być przekazane do rozpoznania w ciągu 48 godzin. Natomiast projektowany **art. 252 § 3 k.p.k.** przewiduje, że między innymi zażalenie na postanowienie w przedmiocie środka zapobiegawczego w postaci aresztu elektronicznego sąd powinien rozpoznać niezwłocznie nie później niż przed upływem 7 dni od przekazania sądowi zażalenia wraz z niezbędnymi aktami.

Projektowane przepisy wpisują się w przyjęte przez projektodawcę założenie, że procedowanie w sprawach związanych z aresztem elektronicznym powinno następować bez zbędnej zwłoki.

W projektowanym **art. 253 § 2a k.p.k.** proponuje się przyznanie prokuratorowi w postępowaniu przygotowawczym możliwości zmiany tymczasowego aresztowania na areszt elektroniczny, co jest spójne z dotychczas przyjętymi rozwiązaniami prawnymi. Zgodnie z nimi bowiem prokurator w postępowaniu przygotowawczym zawsze może zastosować łagodniejszy środek zapobiegawczy, uchylając surowszy, jaki uprzednio był stosowany. Przyznane prokuratorowi uprawnienie do zmiany tymczasowego aresztowania na areszt elektroniczny jest ograniczone czasem stosowania tymczasowego aresztowania. Po tym czasie o ewentualnym przedłużeniu aresztu elektronicznego będzie decydował sąd.

Przepis art. 249 § 1 k.p.k. wskazuje, że „Środki zapobiegawcze można stosować w celu zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania, a wyjątkowo także w celu zapobiegnięcia popełnieniu przez oskarżonego nowego, ciężkiego przestępstwa”.

Areszt elektroniczny nie pozbawia osoby, wobec której jest stosowany możliwości utrzymywania kontaktów ze światem zewnętrznym. Z tego względu nie zapobiega obawie matactwa procesowego i nie powinien być stosowany, gdy taka obawa w sprawie występuje, skoro stanowić ma formę pozbawienia wolności. Mając to na uwadze, w projektowanym **art. 258 § 1 i § 1a k.p.k.** proponuje się jednoznaczne wskazanie, że aresztu elektronicznego nie stosuje się w wypadku wskazanym w art. 258 § 1 pkt 2 k.p.k. tj. wówczas, gdy zachodzi uzasadniona obawa, że oskarżony będzie nakłaniał do składania fałszywych zeznań lub wyjaśnień albo w inny bezprawny sposób utrudniał postępowanie karne.

Zgodnie z projektowaną zmianą **art. 259 § 2 k.p.k.** aresztu elektronicznego nie stosuje się, gdy na podstawie okoliczności sprawy można przewidywać, że sąd orzeknie w stosunku do oskarżonego karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania lub karę łagodniejszą albo, że podlegający przeliczeniu okres aresztu elektronicznego przekroczy przewidywany wymiar kary pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia. Mając na uwadze charakter aresztu elektronicznego proponuje się przyjęcie tożsamyh zasad jak w przypadku tymczasowego aresztowania.

W projektowanym **art. 261 § 2a k.p.k.** wskazano, że o zastosowaniu tymczasowego aresztowania lub aresztu elektronicznego sąd zawiadamia organ prowadzący przeciwko oskarżonemu postępowanie w innej sprawie, o ile powziął informację o tym postępowaniu. Tym samym uregulowany w tym przepisie obowiązek informacyjny rozszerzono na informowanie o zastosowaniu aresztu elektronicznego.

W projektowanym **art. 261 § 3 k.p.k.** proponuje się także rozszerzenie obowiązku informacyjnego o zastosowaniu aresztu elektronicznego kierowanego do pracodawcy, szkoły, uczelni, dowódcy żołnierza oraz zarządzającego przedsiębiorstwem. Projektowana zmiana jest związana z przyjętymi na gruncie projektu następstwami prawnymi związanymi z aresztem elektronicznym w zakresie regulacji dotyczących stosunków pracowniczych i służbowych osoby aresztowanej elektronicznie.

Projektowany **art. 263 § 2 k.p.k.** w powiązaniu z projektowanym art. 250 § 2a k.p.k. wymusza na prokuratorze wytlumaczenie, dlaczego wnioskuje o przedłużenie tymczasowego aresztowania, uznając areszt elektroniczny za niewystarczający. W stosunku do sądu zaproponowano w projektowanym art. 251 § 3 k.p.k. ogólną regulację, zgodnie z którą w wypadku tymczasowego aresztowania należy wyjaśnić, dlaczego nie uznano za wystarczające zastosowanie innego środka zapobiegawczego, w szczególności dlaczego nie jest wystarczające zastosowanie aresztu elektronicznego.

Projektowany **art. 264 § 1 k.p.k.** wskazuje sytuacje procesowe, w których konieczne jest zakończenie stosowania aresztu elektronicznego. Areszt elektroniczny jest traktowany tak samo jak środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania. Jest to pochodna przyjęcia, że stosowanie aresztu elektronicznego jest *sui generis* pozbawieniem wolności. Stąd konieczność jego uchylenia we wskazanych w przepisie sytuacjach procesowych.

W projektowanym **art. 264 § 2 k.p.k.** analogicznie jak w przypadku tymczasowego aresztowania, zawarta jest podstawa stosowania aresztu elektronicznego po wydaniu nieprawomocnego wyroku i skazania na karę inną, aniżeli wymienione w art. 264 § 1 k.p.k., albo po umorzeniu postępowania z powodu niepoczytalności sprawcy i orzeczeniu środka zabezpieczającego. Decyzję w tym zakresie, w formie postanowienia, wydaje sąd po wysłuchaniu stron.

Przepis **art. 279 § 3 k.p.k.** dotyczy sytuacji ujęcia osoby ściganej listem gończym. Projektowana regulacja zakłada, że zmiana tymczasowego aresztowania na areszt elektroniczny nie będzie skutkowała brakiem obowiązku doprowadzenia osoby zatrzymanej do sądu, gdyż stanowi on formę pozbawienia wolności.

Proponuje się nowelizację **art. 325g § 1 k.p.k. (postanowienie o przedstawieniu zarzutów i zamknięciu dochodzenia)** oraz **art. 331 § 3 i 4 k.p.k. (termin sporządzenia i wniesienia aktu oskarżenia)** przez zrównanie na gruncie tych przepisów tymczasowego aresztowania z aresztowaniem elektronicznym, co wynika z faktu, że są to formy pozbawienia wolności i co na gruncie tych przepisów uzasadnia analogiczne traktowanie tych środków zapobiegawczyh.

Proponuje się nowelizację **art. 344 k.p.k.** przez wskazanie, że po wpłynięciu do sądu sprawy oskarżony, wobec którego zastosowano areszt elektroniczny, sąd z urzędu rozstrzygnie, podobnie jak w przypadku tymczasowego aresztowania, czy dalsze stosowanie aresztu elektronicznego jest niezbędne, czy też uzna, że wystarczy zastosowanie innego środka zapobiegawczego lub nastąpi rezygnacja ze stosowania jakiegokolwiek środka, a więc sąd uchyli areszt elektroniczny.

Projektowany przepis **art. 417 k.p.k.** pozwala na zaliczenie okresu stosowanego aresztu elektronicznego nie tylko na poczet orzeczonej kary w danej sprawie (projektowany art. 63 § 2a k.k.), ale także w razie prawomocnego uniewinnienia, umorzenia postępowania lub odstąpienia od wymierzenia kary w sprawie, w której stosowano areszt elektroniczny, na zaliczenie tego okresu w innej sprawie, pod warunkiem, że postępowania toczyły się równocześnie.

W projektowanym **art. 464 § 1 k.p.k.** wskazano, że strony oraz obrońcy i pełnomocnicy mają prawo wziąć udział w posiedzeniu sądu odwoławczego rozpoznającego zażalenie na postanowienie kończące postępowanie, na postanowienie w przedmiocie środka zapobiegawczego innego niż tymczasowe aresztowanie lub areszt elektroniczny, na postanowienie w przedmiocie zabezpieczenia majątkowego oraz na zatrzymanie. Tym samym wyłączenie dotyczące postanowień w przedmiocie tymczasowego aresztowania rozciągnięto także na postanowienia w przedmiocie aresztu elektronicznego.

W projektowanym **art. 538 § 2 k.p.k.** i **art. 539d k.p.k.** wprowadzono możliwość wniesienia zażalenia na postanowienie Sądu Najwyższego, który zastosował areszt elektroniczny. Zażalenia na takie postanowienie rozpoznaje równorzędny skład Sądu Najwyższego. Takie samo rozwiązanie jest stosowane w przypadku tymczasowego aresztowania.

Zespół projektowanych zmian w przepisach **art. 552 § 4 k.p.k., art. 553 § 1 k.p.k., art. 553a k.p.k., art. 554 § 1 k.p.k., art. 555 k.p.k., art. 556 § 1 k.p.k., art. 557 § 1 k.p.k. i art. 558 k.p.k.** dotyczy zadośćuczynienia i odszkodowania za niewątpliwe niesłuszne stosowanie aresztu elektronicznego. Reguły dotyczące tymczasowego aresztowania i zatrzymania rozciągnięto na stosowanie aresztu elektronicznego, zgodnie z przyjętym założeniem, że areszt elektroniczny stanowi formę pozbawienia wolności.

Proponuje się nowelizację **art. 579 § 2 k.p.k.** przez przyjęcie, że osoby objęte immunitetem konsularnym mogą podlegać aresztowaniu elektronicznemu jedynie w razie zarzutu popełnienia zbrodni, analogicznie jak w przypadku zatrzymania i tymczasowego aresztowania. O zastosowaniu aresztu elektronicznego wobec takiej osoby należy niezwłocznie zawiadomić ministra właściwego do spraw zagranicznych.

Proponuje się nowelizację **art. 591 § 4 k.p.k.** przez zrównanie sytuacji osoby aresztowanej elektronicznie z sytuacją osoby tymczasowo aresztowanej, co wynika z faktu, że są to formy pozbawienia wolności. Przepis ten stanowi, że w razie pozytywnego rozstrzygnięcia wniosku o przekazanie ścigania dotyczącego osoby tymczasowo aresztowanej albo aresztowanej elektronicznie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej Minister Sprawiedliwości zwraca się do właściwego organu o niezwłoczne podjęcie czynności mających na celu wydanie i przekazanie takiej osoby organom państwa obcego.

Proponuje się nowelizację **art. 607k § 3 k.p.k.** przez jego uzupełnienie i odwołanie się do stosowania projektowanego art. 257 § 1a k.p.k. Przepis art. 607k k.p.k. dotyczy przekazania osoby ściganej europejskim nakazem aresztowania. W art. 607k § 3 k.p.k. zawarto podstawę stosowania wobec osoby ściganej tymczasowego aresztowania na czas niezbędny do jej przekazania. Stosowanie projektowanego art. 257 § 1a k.p.k. polega na możliwości zastrzeżenia podczas stosowania tymczasowego aresztowania, że środek ten ulegnie zmianie na areszt elektroniczny pod warunkiem, że spełnione zostaną warunki stosowania aresztu elektronicznego określone w projektowanym art. 265b § 1 k.p.k.

Proponuje się dodanie w **art. 611to § 4 k.p.k.** i wskazanie, że jeżeli w warunkach opisanych przez ten przepis stosowano zarówno tymczasowe aresztowanie, jak i areszt elektroniczny łączny okres stosowania tymczasowego aresztowania i aresztu elektronicznego nie może przekroczyć 100 dni.

Projektowane nowe brzmienie **art. 654 § 2 k.p.k.** dotyczy stosowania aresztu elektronicznego wobec żołnierzy posiadających stopień majora i wyższy oraz żołnierzy sił zbrojnych państw obcych i członków ich personelu cywilnego. Podobnie jak w przypadku stosowania tymczasowego aresztowania orzekać ma o tym jednoosobowo wojskowy sąd okręgowy.

W projektowanym **art. 666 § 1 k.p.k.** wprowadzono odrębną podstawę stosowania aresztu elektronicznego wobec żołnierza, gdy zachodzi uzasadniona obawa, że popełni on ponownie jedno z wymienionych w tym przepisie przestępstw. Są to przestępstwa:

- samowolnego opuszczenia jednostki – art. 338 § 1 k.k.,
- dezercji – art. 339 k.k.,
- odmowy pełnienia służby – art. 341 k.k.,
- niewykonania lub odmowy wykonania rozkazu, wtedy gdy sprawca działa wspólnie z innymi żołnierzami lub w obecności zebranych żołnierzy albo następstwem czynu jest znaczna szkoda majątkowa – art. 343 § 2 k.k.,
- napaści na przełożonego – art. 345 k.k.,
- znęcania się nad podwładnym – art. 352 k.k.,
- samowolnego zaboru broni, amunicji, materiału wybuchowego lub innego środka walki – art. 358 § 2 k.k.

Pozostałe zmiany wynikające z wprowadzenia aresztu elektronicznego:

Proponuje się dodanie **art. 253a k.p.k.**, który stanowi, że w razie uchylania się od aresztu elektronicznego skutkującego zastosowaniem tymczasowego aresztowania sąd, który je zastosował, wskazuje w jakim zakresie areszt elektroniczny uznaje za wykonany.

W ocenie projektodawcy przyczyny uchylenia aresztu elektronicznego i zastosowania w jego miejsce tymczasowego aresztowania mogą być różne. Oskarżony może dopuszczać się matactwa procesowego, naruszać zakazy orzeczone na podstawie art. 275 § 2 k.p.k., a może również uchylać się od aresztu elektronicznego przez naruszenie rygorów związanych z obowiązkiem przebywania w miejscu wykonywania tego środka zapobiegawczego. Nie w każdej sytuacji zasadne jest zaliczanie oskarżonemu „całego” okresu aresztu elektronicznego na poczet kary (w przypadku skazania), jeżeli uchylał się on od tego aresztu, co znalazło potwierdzenie w jego zmianie na tymczasowe aresztowanie.

W związku z powyższym projektodawca nakłada na sąd obowiązek wskazania, przy zmianie aresztu elektronicznego na tymczasowe aresztowanie, w jakim zakresie areszt elektroniczny uznaje za wykonany. Sądowi pozostawiona zostaje w tym przedmiocie względna swoboda, co jest uzasadnione, gdyż poza sytuacją całkowitego nieusprawiedliwionego opuszczenia miejsca wykonywania aresztu elektronicznego pojawiają się sytuacje mniej jednoznaczne, wymagające każdorazowo indywidualnej oceny.

Jednoznaczne wskazanie, w postanowieniu o zmianie aresztu elektronicznego na tymczasowe aresztowanie, w jakim zakresie sąd uznaje areszt elektroniczny za wykonany pozwoli uniknąć w tym zakresie wątpliwości, które mogłyby się pojawić na etapie wyrokowania.

Zgodnie z aktualnie obowiązującym **art. 254 § 1 k.p.k.** oskarżony może składać w każdym czasie wnioski o uchylenie lub zmianę środka zapobiegawczego; w przedmiocie wniosku rozstrzyga, najpóźniej w ciągu 3 dni, prokurator, a po wniesieniu aktu oskarżenia do sądu – sąd, przed którym sprawa się toczy.

Projektowana zmiana art. 254 § 1 k.p.k. polega na dodaniu w tym przepisie zdania drugiego, zgodnie z którym w przypadku wniosku o zmianę środka zapobiegawczego na areszt elektroniczny rozstrzygnięcie w jego przedmiocie następuje najpóźniej w ciągu 10 dni. Wydłużenie wskazanego terminu do 10 dni wiąże się z potrzebą uzyskania niezbędnych informacji i zgód, na co projektodawca przewiduje maksymalny 7-dniowy termin (projektowany art. 265b § 6 k.p.k.). Proponowane w art. 254 § 1 k.p.k. ograniczenie czasowe ma stanowić gwarancję sprawnego rozstrzygnięcia w tym przedmiocie, co przekłada się bezpośrednio na sytuację osoby, wobec której są stosowane środki zapobiegawcze.

Proponuje się dodanie w **art. 259 § 5 k.p.k.**, który wskazuje, że aresztu elektronicznego nie stosuje się wobec oskarżonego, który odbywa karę pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego oraz wobec oskarżonego, wobec którego zastosowano areszt elektroniczny w innej sprawie. Areszt elektroniczny w założeniu nie powinien być kumulowany z karą pozbawienia wolności odbywaną w systemie dozoru elektronicznego oraz z aresztem elektronicznym zastosowanym w innej sprawie. Oskarżony czy skazany może mieć wprowadzony do wykonania jednocześnie tylko jeden reżim wykonywania dozoru elektronicznego. Jeżeli zatem w chwili rozpoznawania wniosku o zastosowanie tymczasowego aresztowania oskarżony będzie odbywał karę pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego lub będzie miał zastosowany areszt elektroniczny w innej sprawie, sąd będzie mógł bądź zastosować tymczasowe aresztowanie na dotychczasowych zasadach lub odstąpić od stosowania tego środka zapobiegawczego. Konsekwencją zastosowania tymczasowego aresztowania i osadzenia oskarżonego w areszcie śledczym będzie niemożność wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego jak i aresztu elektronicznego w innej sprawie.

Wprowadzenie instytucji aresztu elektronicznego skutkowało koniecznością modyfikacji przepisu określającego zakres pouczenia, które podejrzany otrzymuje przed pierwszym przesłuchaniem (art. 300 § 1 k.p.k.). Analogicznie jak w przypadku tymczasowego aresztowania wskazano, że pouczenie o treści przepisów dotyczących środków zapobiegawczych, o których mowa w rozdziale 28, nie dotyczy aresztu elektronicznego. Projekt przewiduje dodatkowe pouczenie związane z aresztem elektronicznym i elektroniczną kontrolą miejsca pobytu zastosowaną w związku z aresztem elektronicznym (projektowany art. 265a § 9 i 11 k.p.k.).

Projektowane przepisy określają również w jaki sposób będzie dokonywany przelicznik aresztu elektronicznego na karę pozbawienia wolności (projektowany art. 63 § 2a k.k.). Kierując się zasadą odzwierciedlenia faktycznej dolegliwości środka w redukcji orzeczonej kary przyjęto zasadę, że jeden dzień wykonywania aresztu elektronicznego równa się połowie dnia kary pozbawienia wolności, jednemu dniowi kary ograniczenia wolności lub jednej stawce dziennej grzywny.

Wzięto przy tym pod uwagę, że po okresie pierwszych 6 miesięcy stosowania aresztu elektronicznego, gdy limit czasowy na opuszczenie miejsca ustalonego pobytu nie może przekroczyć 3 godzin dziennie, przy przedłużeniu aresztu elektronicznego sąd jest uprawniony do zwiększania okresu, w którym oskarżony może przebywać poza miejscem ustalonego pobytu. Taka decyzja sądu istotnie przybliża dolegliwość jednego dnia stosowania środka do dolegliwości charakterystycznej dla odbycia jednego dnia kary ograniczenia wolności.

Stosowanie w toku postępowania aresztu elektronicznego wiąże się z tak istotnym ograniczeniem praw i wolności oskarżonego, że – podobnie jak w przypadku tymczasowego aresztowania, konieczne staje się zaliczenie okresu wykonania tego środka zapobiegawczego na poczet orzeczonej i podlegającej wykonaniu kary.

Zmiana ustawy – Kodeks karny wykonawczy

Projektowana zmiana **art. 43a § 1 k.k.w.** i projektowane dodanie **art. 43a § 3 k.k.w.** ma na celu uwzględnienie w przepisach rozdziału VIIa nowego środka zapobiegawczego w postaci aresztu elektronicznego, którego wykonywanie, zgodnie z przyjętym założeniem, będzie kontrolowane w systemie dozoru elektronicznego jak dozór stacjonarny.

Projektowana zmiana **art. 43a § 2 pkt 1 i 2 k.k.w.** ma na celu uwzględnienie w przepisach rozdziału VIIa nowej instytucji w postaci elektronicznej kontroli miejsca pobytu zastosowanej w związku z aresztem elektronicznym (projektowany art. 265c k.p.k.), która zgodnie z przyjętym założeniem będzie wykonywana jako dozór mobilny.

Kwestie związane z wykonywaniem kar, środków karnych i środków zabezpieczających, a także elektronicznej kontroli miejsca pobytu orzeczonej w związku z przerwą w wykonaniu kary pozbawienia wolności, są w całości uregulowane w rozdziale VIIa „System dozoru elektronicznego”.

W związku z powyższym, celem zachowania spójności systematyki kodeksowej, proponuje się przyjęcie założenia, że przepisy rozdziału VIIa będą miały odpowiednie zastosowanie do środka zapobiegawczego, którego wykonanie łączy się z zastosowaniem dozoru elektronicznego oraz do oskarżonego, wobec którego zastosowano środek zapobiegawczy połączony z dozorem elektronicznym, a pojęcie kary i skazanego będzie obejmowało również elektroniczną kontrolę miejsca pobytu zastosowaną w związku z aresztem elektronicznym i oskarżonego, wobec którego zastosowano elektroniczną kontrolę miejsca pobytu w związku z aresztem elektronicznym.

Dzięki temu znaczna część aktualnie obowiązujących (a zatem już znanych) przepisów regulujących wykonywanie systemu dozoru elektronicznego będzie miała również zastosowanie do wykonywania aresztu elektronicznego oraz do wykonywania elektronicznej kontroli miejsca pobytu zastosowanej w związku z aresztem elektronicznym (np. art. 43b k.k.w., art. 43f k.k.w., art. 43g k.k.w., art. 43h § 1 k.k.w., art. 43n § 1 i 3 k.k.w., art. 43s k.k.w.), natomiast szczególne regulacje dotyczące tego środka zapobiegawczego oraz tej kontroli ujęto w projektowanych nowych przepisach.

Projektowana zmiana **art. 43b § 3 pkt 1 k.k.w.** i dodanie w tym przepisie prokuratora jest związana z projektowanym art. 253 § 2a k.p.k., zgodnie z którym w określonej sytuacji prokurator będzie mógł zastosować areszt elektroniczny. W takim przypadku prokurator określi w postanowieniu o zastosowaniu aresztu elektronicznego miejsce wykonywania środka zapobiegawczego oraz przedziały czasu w ciągu doby i w poszczególnych dniach tygodnia, w których oskarżony ma prawo oddalić się z miejsca wykonywania środka zapobiegawczego (projektowany art. 251 § 2a k.p.k.).

Projektowana zmiana **art. 43c § 1 k.k.w.** realizuje przyjęte założenie, że kontrola zachowania oskarżonego w toku wykonywania aresztu elektronicznego przy użyciu środków technicznych jest wykonywana w systemie dozoru elektronicznego jako dozór stacjonarny – kontrolowanie przebywania przez oskarżonego w określonych dniach tygodnia i godzinach we wskazanym przez sąd albo prokuratora miejscu, natomiast kontrola zachowania oskarżonego w toku wykonywania elektronicznej kontroli miejsca pobytu zastosowanej w związku z aresztem elektronicznym jest wykonywana w systemie dozoru elektronicznego jako dozór mobilny – kontrolowanie bieżącego miejsca pobytu oskarżonego, niezależnie od tego, gdzie oskarżony przebywa.

Propozycja zmiany **art. 43c § 2 k.k.w.** ma na celu uregulowanie w akcie wykonawczym sposobu oraz szczególnych warunków wykonywania również środków zapobiegawczych w systemie dozoru elektronicznego oraz elektronicznej kontroli miejsca pobytu zastosowanej w związku z aresztem elektronicznym, podobnie jak ma to miejsce w przypadku

wykonywania kar, środków karnych i środków zabezpieczających w systemie dozoru elektronicznego, a także elektronicznej kontroli miejsca pobytu orzeczonej w związku z przerwą w wykonaniu kary pozbawienia wolności.

Mając na uwadze, że środek zapobiegawczy w postaci aresztu elektronicznego i elektroniczna kontrola miejsca pobytu zastosowana w związku z aresztem elektronicznym będą stosowane na etapie postępowania przygotowawczego i mając na uwadze, że będą one mogły zostać zastosowane również przez prokuratora oraz uwzględniając, że osoba aresztowana elektronicznie na etapie postępowania przygotowawczego będzie pozostawała do dyspozycji prokuratora, w projektowanym **art. 43d § 1 k.k.w.** zaproponowano udział prokuratora w wykonywaniu aresztu elektronicznego i elektronicznej kontroli miejsca pobytu zastosowanej w związku z aresztem elektronicznym jako jednego z organów, do którego należy nadzór nad wykonywaniem tego środka zapobiegawczego oraz orzekanie w sprawach dotyczących jego wykonania.

Mając na uwadze, że środek zapobiegawczy w postaci aresztu elektronicznego i elektroniczna kontrola miejsca pobytu zastosowana w związku z aresztem elektronicznym będą mogły być stosowane na każdym etapie postępowania sądowego, w projektowanym **art. 43e § 5 k.k.w.** zaproponowano, aby nadzór nad wykonywaniem aresztu elektronicznego i elektronicznej kontroli miejsca pobytu zastosowanej w związku z aresztem elektronicznym oraz orzekanie w sprawach dotyczących wykonania tego środka zapobiegawczego i tej kontroli należały do sądu właściwego do rozpoznania sprawy, a zatem sądu, do dyspozycji którego osoba aresztowana elektronicznie pozostaje na etapie postępowania sądowego.

Natomiast właściwość sądu penitencjarnego pozostawiono w ramach nadzoru, o którym mowa w art. 43y k.k.w., związanego ze stwierdzeniem istotnych uchybień w wykonywaniu dozoru elektronicznego przez podmiot dozorujący, mając na uwadze, że nadzór ten ma charakter systemowy i dotyczy całości działalności podmiotu dozorującego.

W projektowanym **art. 43d § 2a k.k.w.** zamieszczono szczególną regulację określającą zakres kontroli i oceny w ramach nadzoru nad wykonywaniem aresztu elektronicznego i elektronicznej kontroli miejsca pobytu zastosowanej w związku z aresztem elektronicznym, mając na uwadze konieczność dostosowania czynności nadzorczych do istoty i celu środka zapobiegawczego w postaci aresztu elektronicznego. W związku z powyższym zaproponowano, aby w przypadku aresztu elektronicznego i elektronicznej kontroli miejsca pobytu nadzór nad ich wykonaniem obejmował kontrolę i ocenę: legalności i prawidłowości wykonywania aresztu elektronicznego; prawidłowości obliczenia okresów wykonywania aresztu elektronicznego; prawidłowości zabezpieczenia toku postępowania karnego; działalności upoważnionego podmiotu dozorującego w zakresie wykonywania obowiązków przez oskarżonego.

Projektowane dodanie zdania trzeciego w **art. 43d § 3 k.k.w.** ma na celu jednoznaczne i precyzyjne wskazanie, że czynności związane z wykonywaniem środka zapobiegawczego w postaci aresztu elektronicznego i elektronicznej kontroli miejsca pobytu zastosowanej w związku z aresztem elektronicznym pozostają poza zakresem czynności sądowego kuratora zawodowego związanych z systemem dozoru elektronicznego.

Celem projektowanej zmiany **art. 43f § 1 pkt 2 k.k.w.** jest uwzględnienie prokuratora w systemie komunikacyjno-monitorującym służącym do wykonywania dozoru elektronicznego i przetwarzania informacji związanych z organizowaniem i kontrolowaniem wykonywania kar w systemie dozoru elektronicznego. Jest to uzasadnione udziałem prokuratora w stosowaniu i wykonywaniu środka zapobiegawczego w postaci aresztu elektronicznego i elektronicznej kontroli miejsca pobytu zastosowanej w związku z aresztem elektronicznym.

W projektowanym **art. 43ga § 1 k.k.w.** proponuje się objęcie przedmiotem tego przepisu, dotyczącego skutecznej egzekucji świadczeń alimentacyjnych, także oskarżonych, wobec których zastosowano środek zapobiegawczy w postaci aresztu elektronicznego, na takich samych zasadach jak w przypadku skazanych, wobec których zastosowano kary, środki karne lub środki zabezpieczające łączące się z dozorem elektronicznym.

Projektowana zmiana **art. 43h § 3 k.k.w.** ma na celu doprecyzowanie, że przepis ten (a w dalszej kolejności również art. 43h § 4 i 5 k.k.w.) ma zastosowanie w przypadku dozoru stacjonarnego związanego z wykonywaniem kary pozbawienia wolności. Konieczność takiej regulacji wynika z projektowanych przepisów art. 265b § 1 pkt 2, § 2 i 6 k.p.k., które zawierają regulacje odpowiadające art. 43h § 3, 4, 5 i 8 k.k.w., a odnoszą się do dozoru stacjonarnego związanego z wykonywaniem aresztu elektronicznego. Projektowana zmiana pozwoli uniknąć ewentualnych wątpliwości interpretacyjnych.

Propozycja zmiany **art. 43i § 4 k.k.w.** ma charakter wynikowy i jest związana z koniecznością objęcia wyłączeniem stosowania art. 43i § 1-3 k.k.w. (regulującego odroczenie wykonania kary z zastosowaniem systemu dozoru elektronicznego) także postępowania w przedmiocie zastosowania aresztu elektronicznego i elektronicznej kontroli miejsca pobytu zastosowanej w związku z aresztem elektronicznym, albowiem przepisy te dotyczą wykonywania środka karnego i środka zabezpieczającego wykonywanych z zastosowaniem dozoru elektronicznego i nie mają zastosowania do

postępowania w przedmiocie udzielenia zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, a także do udzielenia przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności.

Mając na uwadze, że stosowanie i przedłużenie stosowania środka zapobiegawczego w postaci aresztu elektronicznego będzie wymagało określenia okresu stosowania oraz mając na uwadze, że środek ten będzie mógł zostać zastosowany również przez prokuratora, w projektowanym **art. 43k § 7 k.k.w.** proponuje się, aby obowiązek zawiadomienia skazanego i podmiotu dozoru o dacie zakończenia dozoru elektronicznego spoczywał, obok sądu, także na prokuratorze.

Proponuje się dodanie w **art. 43la k.k.w. § 7**, zgodnie z którym skazanemu, wobec którego zastosowano areszt elektroniczny, nie udziela się zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego. Projektowana zmiana jest konsekwencją założenia, że areszt elektroniczny nie powinien być kumulowany z karą pozbawienia wolności odbywaną w systemie dozoru elektronicznego ani z aresztem elektronicznym zastosowanym w innej sprawie. Oskarżony lub skazany może mieć wprowadzony do wykonania jednocześnie tylko jeden reżim wykonywania dozoru elektronicznego.

Projektowana zmiana **art. 43m § 1 k.k.w.** ma charakter wynikowy w związku z projektowanym art. 253 § 2a k.p.k., zgodnie z którym w określonej sytuacji prokurator będzie mógł zastosować areszt elektroniczny, a tym samym określić w postanowieniu termin i sposób zgłoszenia przez oskarżonego podmiotowi dozoru gotowości do zainstalowania środków technicznych. W związku z powyższym art. 43m § 1 k.k.w. uzupełniono o prokuratora.

W **art. 43m § 3 k.k.w.** proponuje się dodanie zdania drugiego, jako regulacji szczególnej, w którym doprecyzowano, że w przypadku aresztu elektronicznego i elektronicznej kontroli miejsca pobytu zastosowanej w związku z aresztem elektronicznym podmiot dozoru ma obowiązek zawiadomić sąd albo prokuratora o niezgłoszeniu przez oskarżonego gotowości do instalacji środków technicznych albo o uchylaniu się przez oskarżonego od instalacji środka technicznego. Projektowana zmiana uwzględnia organy biorące udział w stosowaniu i wykonywaniu środka zapobiegawczego w postaci aresztu elektronicznego.

W art. 43n k.k.w. jest uregulowany katalog obowiązków skazanego, wobec którego wykonywany jest dozór elektroniczny. Obowiązki określone w art. 43n § 1 k.k.w. w postaci nieprzerwanego noszenia nadajnika, dbania o powierzone środki techniczne, zapewnienia ich stałego zasilania energią elektryczną, udostępniania podmiotowi dozoru powierzonych środków technicznych, udzielania wyjaśnień oraz stawiania się na wezwanie określonych organów, mają charakter ogólny i dotyczą każdego skazanego, wobec którego wykonywany jest dozór elektroniczny. Będą one dotyczyły również oskarżonego, wobec którego zastosowano areszt elektroniczny lub elektroniczną kontrolę miejsca pobytu zastosowaną w związku z aresztem elektronicznym.

Uwzględniając powyższe oraz mając na uwadze udział prokuratora w stosowaniu i wykonywaniu środka zapobiegawczego w postaci aresztu elektronicznego, proponuje się uzupełnienie **art. 43n § 1 pkt 4 k.k.w.** o wskazanie prokuratora jako organu, któremu oskarżony ma obowiązek udzielania wyjaśnień dotyczących przebiegu aresztu elektronicznego i wykonywania nałożonych obowiązków, a także na wezwanie którego oskarżony ma obowiązek stawienia się.

Projektowana zmiana **art. 43n § 2 k.k.w.** ma na celu doprecyzowanie, że przepis ten ma zastosowanie w przypadku dozoru stacjonarnego związanego z wykonywaniem kary pozbawienia wolności.

Natomiast w projektowanym **art. 43n § 2a k.k.w.** proponuje się określenie dodatkowych (w stosunku do art. 43n § 1 k.k.w.) obowiązków oskarżonego, wobec którego wykonywany jest dozór stacjonarny związany z aresztem elektronicznym, w postaci odbierania połączeń przychodzących do rejestratora stacjonarnego oraz udzielania osobom upoważnionym, na ich żądanie, wyjaśnień również przy użyciu rejestratora stacjonarnego.

Dodatkowe obowiązki oskarżonego, wobec którego zastosowano elektroniczną kontrolę miejsca pobytu w związku z aresztem elektronicznym, są określone w art. 43n § 3 k.k.w.

W projektowanym **art. 43oa k.k.w.** proponuje się dodanie szczególnej regulacji dotyczącej aresztu elektronicznego i uregulowanie sytuacji związanych ze zmianą miejsca wykonywania aresztu elektronicznego lub zmianą przedziałów czasu w ciągu doby i w poszczególnych dniach tygodnia, w których oskarżony ma prawo oddalić się z miejsca wykonywania aresztu elektronicznego (podobnie jak na gruncie art. 43o k.k.w. dotyczącego kary pozbawienia wolności wykonywanej w systemie dozoru elektronicznego).

Zgodnie z projektowanym art. 265a § 5 k.p.k. oskarżony, wobec którego stosowany jest areszt elektroniczny nie może bez zgody sądu, a w postępowaniu przygotowawczym prokuratora, zmienić miejsca wykonywania tego środka zapobiegawczego.

Zgodnie z projektowanym art. 430a § 1 k.k.w. w czasie wykonywania aresztu elektronicznego w uzasadnionych przypadkach sąd albo prokurator może zmienić miejsce wykonywania aresztu elektronicznego. Zmiana miejsca wykonywania aresztu elektronicznego jest zatem możliwa w uzasadnionych przypadkach, co z jednej strony uwzględnia istotę aresztu elektronicznego jako środka zapobiegawczego oraz konieczność realizacji jego celów, a z drugiej wyjątkowe sytuacje życiowe oskarżonego, który może być zmuszony do zmiany miejsca pobytu. Niezbędna będzie w tym przypadku realizacja wszystkich czynności, które są konieczne do określenia nowego miejsca wykonywania aresztu elektronicznego (np. sprawdzenie warunków technicznych, uzyskanie zgody osób pełnoletnich zamieszkujących w nowym miejscu wykonywania aresztu elektronicznego).

Zgodnie z projektowanym art. 430a § 3 k.k.w. w uzasadnionych przypadkach sąd albo prokurator może zmienić przedziały czasu w ciągu doby i w poszczególnych dniach tygodnia, w których oskarżony ma prawo się oddalić z miejsca wykonywania aresztu elektronicznego. Zmiana przedziałów czasu w ciągu doby i w poszczególnych dniach tygodnia, w których oskarżony ma prawo oddalić się z miejsca wykonywania aresztu elektronicznego, jest zatem możliwa w uzasadnionych przypadkach, co uwzględnia istotę aresztu elektronicznego jako środka zapobiegawczego, konieczność realizacji jego celów oraz potrzebę realizacji przysługujących oskarżonemu praw. W zakresie tym znajdują zastosowanie ogólne ograniczenia określone w projektowanym art. 265a § 3 k.p.k. i projektowanym art. 265d § 3 k.p.k. dotyczące czasu opuszczenia miejsca wykonywania aresztu elektronicznego.

W projektowanym **art. 43pa k.k.w.** proponuje się dodanie szczególnej regulacji dotyczącej aresztu elektronicznego i uregulowanie sytuacji związanej z zezwoleniem oskarżonemu na opuszczenie miejsca wykonywania aresztu elektronicznego (podobnie jak na gruncie art. 43p k.k.w. dotyczącego kary pozbawienia wolności wykonywanej w systemie dozoru elektronicznego).

Zgodnie z projektowanym art. 265a § 1 k.p.k. istotą środka zapobiegawczego w postaci aresztu elektronicznego jest stałe, nieprzerwane przebywanie oskarżonego w przedziałach czasu i miejscu określonych w postanowieniu sądu (prokuratora). Zgodnie z projektowanym art. 265a § 4 k.p.k. oskarżony, wobec którego zastosowano areszt elektroniczny, ma obowiązek stałego, nieprzerwanego przebywania w miejscu wskazanym w postanowieniu sądu (prokuratora), chyba że ustawa stanowi inaczej.

Zgodnie z projektem odstępstwo od powyższej zasady jest możliwe, po uzyskaniu zezwolenia sądu albo prokuratora, w przypadkach szczególnie ważnych dla oskarżonego, uzasadnionych względami zdrowotnymi, rodzinnymi lub osobistymi (np. wizyta lekarska, udział w pogrzebie członka rodziny).

Opuszczenie miejsca wykonywania aresztu elektronicznego jednorazowo nie może przekroczyć 5 dni. Określając maksymalny okres opuszczenia miejsca wykonywania aresztu elektronicznego uwzględniono art. 141a § 1 k.k.w. w zw. z art. 217d k.k.w., dotyczący udzielenia tymczasowo aresztowanemu zezwolenia na opuszczenie aresztu śledczego albo zakładu karnego. Udzielając zezwolenia na opuszczenie przez oskarżonego miejsca wykonywania aresztu elektronicznego sąd albo prokurator może w razie potrzeby zastrzec, aby odbywało się to w asyście osoby najbliższej albo osoby godnej zaufania. Projektowane regulacje znajdują również zastosowanie, jeżeli potrzeba opuszczenia miejsca wykonywania aresztu elektronicznego będzie wynikała z prawa lub obowiązku oskarżonego do udziału w czynności procesowej.

Projektowany przepis reguluje sytuacje usprawiedliwionego opuszczenia przez oskarżonego miejsca wykonywania aresztu elektronicznego. Jednak w przypadku, gdy ustala przyczyna, dla której udzielono zezwolenia, oskarżony nie korzysta z zezwolenia zgodnie z jego celem albo narusza porządek prawny, sąd albo prokurator może cofnąć zezwolenie.

Proponuje się dodanie w **art. 43q k.k.w. § 5** celem jednoznacznego wskazania, że uregulowana w tym przepisie przerwa w wykonywaniu kary w systemie dozoru elektronicznego nie ma zastosowania do aresztu elektronicznego i elektronicznej kontroli miejsca pobytu zastosowanej w związku z aresztem elektronicznym, co wynika z istoty aresztu elektronicznego jako środka zapobiegawczego oraz konieczności realizacji jego celów.

W projektowanym **art. 43r¹ k.k.w.** proponuje się dodanie szczególnej regulacji dotyczącej aresztu elektronicznego i elektronicznej kontroli miejsca pobytu zastosowanej w związku z aresztem elektronicznym i uregulowanie sytuacji związanej z odinstalowaniem rejestratora stacjonarnego lub usunięciem nadajnika (podobnie jak na gruncie art. 43r k.k.w. dotyczącego kary wykonywanej w systemie dozoru elektronicznego).

Zgodnie z projektem podczas wykonywania aresztu elektronicznego lub elektronicznej kontroli miejsca pobytu zastosowanej w związku z aresztem elektronicznym w przypadkach niecierpiących zwłoki związanych z zagrożeniem życia lub zdrowia ludzkiego podmiot dozorujący jest uprawniony do odinstalowania rejestratora stacjonarnego lub usunięcia nadajnika. Oskarżony będzie miał kontakt z podmiotem dozorującym zapewniony przez zainstalowane środki techniczne, co pozwoli na szybkie i sprawne zrealizowanie tej czynności w razie nagłej potrzeby.

Projektowane zmiany **art. 43t § 1 pkt 1 i 6** oraz **§ 2 pkt 4 i 5 k.k.w.** uwzględniają również sąd i prokuratora, jako organy biorące udział w stosowaniu i wykonywaniu środka zapobiegawczego w postaci aresztu elektronicznego i elektronicznej kontroli miejsca pobytu zastosowanej w związku z aresztem elektronicznym, w realizacji obowiązków przez podmiot dozorujący i podmiot prowadzący centralę monitorowania.

W projektowanym **art. 43t § 1 pkt 2 k.k.w.** proponuje się doprecyzowanie, że w przypadku aresztu elektronicznego podmiot dozorujący zakłada oskarżonemu nadajnik bezzwłocznie od dnia zgłoszenia przez oskarżonego podmiotowi dozoru gotowości do instalacji środków technicznych w terminie i w sposób, które zostały określone przez sąd albo prokuratora. Projektowana regulacja uwzględnia istotę aresztu elektronicznego jako środka zapobiegawczego oraz konieczność realizacji jego celów.

Proponuje się dodanie pkt. 4a w art. **43t § 2 k.k.w.**, który stanowi o obowiązku niezwłocznego zawiadamiania właściwej miejscowo jednostki Policji o nieuprawnionym przebywaniu oskarżonego poza miejscem wykonywania aresztu elektronicznego.

Projektowane zmiany **art. 43w § 1 i 2 k.k.w.** uwzględniają również sąd i prokuratora jako organy biorące udział w wykonywaniu środka zapobiegawczego w postaci aresztu elektronicznego i elektronicznej kontroli miejsca pobytu zastosowanej w związku z aresztem elektronicznym, bez zgody których podmiot dozorujący może w określonych wyjątkowych sytuacjach usunąć, wymienić, zainstalować lub założyć rejestrator lub nadajnik.

W projektowanym **art. 43z § 3 k.k.w.** proponuje się dodanie szczególnej regulacji dotyczącej aresztu elektronicznego i uregulowanie sytuacji związanej z przypadkami, kiedy umowa z podmiotem dozorującym przestaje obowiązywać w toku wykonywania aresztu elektronicznego (podobnie jak na gruncie art. 43z § 1 k.k.w. dotyczącego kary wykonywanej w systemie dozoru elektronicznego).

Zgodnie z projektem w przypadku zaistnienia sytuacji określonej w art. 43z § 1 k.k.w., a w związku z tym brakiem możliwości wykonywania środka zapobiegawczego w postaci aresztu elektronicznego, konieczne jest uchylenie tego środka zapobiegawczego i w razie potrzeby zastosowanie innych środków zapobiegawczych. Z uwagi na istotę aresztu elektronicznego jako środka zapobiegawczego oraz konieczność realizacji jego celów nie przewiduje się bowiem przerwy w wykonywaniu aresztu elektronicznego.

W projektowanym **art. 43z § 4 k.k.w.** proponuje się dodanie szczególnej regulacji dotyczącej elektronicznej kontroli miejsca pobytu zastosowanej w związku z aresztem elektronicznym i uregulowanie sytuacji związanej z przypadkami, kiedy umowa z podmiotem dozorującym przestaje obowiązywać w toku wykonywania elektronicznej kontroli miejsca pobytu zastosowanej w związku z aresztem elektronicznym.

Zgodnie z projektem w przypadku zaistnienia sytuacji określonej w art. 43z § 1 k.k.w., a w związku z tym brakiem możliwości wykonywania elektronicznej kontroli miejsca pobytu zastosowanej w związku z aresztem elektronicznym, konieczne jest uchylenie tej kontroli. Z uwagi na istotę elektronicznej kontroli miejsca pobytu zastosowanej w związku z aresztem elektronicznym oraz konieczność realizacji celów środka zapobiegawczego w postaci aresztu elektronicznego nie przewiduje się bowiem przerwy w wykonywaniu tej kontroli.

Projektowany **art. 43zaf k.k.w.** wprowadza regulację określającą obowiązek zatrzymania i doprowadzenia oskarżonego do sądu, po otrzymaniu przez Policję informacji o naruszeniu warunków wykonywania aresztu elektronicznego, a także możliwość dokonania przeszukania. Proponuje się wprowadzenie regulacji prawnej zapewniającej oskarżonemu możliwość zaskarżenia zatrzymania i doprowadzenia do sądu właściwego do rozpoznania sprawy.

Proponowane rozwiązania odpowiadają celowi projektowanej instytucji aresztu elektronicznego jako środka zapobiegawczego stanowiącego alternatywę dla tymczasowego aresztowania. Skuteczność tego środka wymaga bowiem zapewnienia szybkiej i realnej reakcji organów państwa na przypadki nieuprawnionego opuszczenia miejsca jego wykonywania. Brak sprawnego mechanizmu reagowania mógłby istotnie ograniczyć efektywność projektowanego rozwiązania oraz osłabić jego funkcję gwarantującą prawidłowy tok postępowania karnego.

Jak już wspomniano reakcja prokuratora i sądu na wszelkie przejawy naruszenia rygorów aresztu elektronicznego powinna następować bez nieuzasadnionej zwłoki. Projektowany przepis **art. 43zag k.k.w.** ma służyć zapewnieniu sprawnego reagowania sądów na zachowania świadczące o uchylaniu się od aresztu elektronicznego. Sąd będzie mógł w takiej sytuacji zarządzić zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie oskarżonego na posiedzenie w przedmiocie aresztu elektronicznego (podobnie jak prokurator – art. 247 § 2 k.p.k.).

Ponieważ w związku z zatrzymaniem może pojawić się potrzeba przeszukania pomieszczenia, proponuje się dodanie przepisu stanowiącego, że w związku z zatrzymaniem można też zarządzić przeszukanie (wraz z odesłaniem do odpowiedniego stosowania przepisów art. 220–222 i art. 224 k.p.k.) tak jak ma to miejsce w przypadku zatrzymania prokuratorskiego (art. 247 § 2 k.p.k.).

Ze względów gwarancyjnych w § 3 projektowanego przepisu wskazano, że na postanowienie w przedmiocie zatrzymania i przymusowego doprowadzenia przysługuje zażalenie do innego równorzędnego składu tego sądu. Jest to regulacja analogiczna do zawartej w art. 376 § 1 zdanie 3 k.p.k.

Pozostałe zmiany

Na gruncie Kodeksu pracy przyjęto, że zrównanie skutków tymczasowego aresztowania i aresztu elektronicznego w zakresie umowy o pracę ma charakter względny i jest uzależnione od zasad wykonywania aresztu elektronicznego, które umożliwiają albo uniemożliwiają świadczenie pracy.

Na gruncie ustaw regulujących status służbowy zawodów o szczególnym znaczeniu społecznym i obejmujących również funkcjonariuszy publicznych (w tym ustaw pragmatycznych) oraz na gruncie ustaw pragmatycznych służb mundurowych i żołnierzy zrównano skutki tymczasowego aresztowania i aresztu elektronicznego w zakresie stosunków służbowych.

Przepisy przejściowe i dostosowujące

W przepisach art. 46 i art. 48 projektu proponuje się przyjąć zasadę stosowania przepisów projektowanej ustawy do stanów faktycznych i stanów prawnych istniejących w dniu wejścia w życie projektowanej ustawy. W **art. 48** projektu wskazano, że projektowane przepisy procesowe stosuje się także do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem jej wejścia w życie. Dopełnieniem wskazanej wyżej regulacji jest projektowany przepis **art. 46** stanowiący, że w razie wątpliwości, czy stosować prawo dotychczasowe czy przepisy niniejszej ustawy, stosuje się przepisy niniejszej ustawy.

Przepis **art. 47** projektu stanowi, że czynności procesowe dokonane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy są skuteczne, jeżeli dokonano ich z zachowaniem przepisów dotychczasowych. Respektowanie tej zasady jest powszechnie przyjęte przy dokonywaniu zmian przepisów procesowych ustaw karnych.

W projekcie zawarto również przepis, zgodnie z którym w okresie dwóch lat od dnia wejścia w życie ustawy stosowanie aresztu elektronicznego dopuszczalne będzie jedynie w toku postępowania sądowego. Wskazana regulacja wynika z potrzeby zagwarantowania odpowiedniego czasu jednostkom prokuratury na uzyskanie dostępu do systemu teleinformatycznego, za pomocą którego podmiot prowadzący centralę monitorowania, podmiot dozoru, sądy i inne uprawnione podmioty przetwarzają informacje związane z organizowaniem i kontrolowaniem wykonywania aresztu elektronicznego.

Jednocześnie zaproponowano uregulowanie sytuacji, gdy we wskazanym okresie dojdzie do przekazania sprawy w celu uzupełnienia postępowania przygotowawczego. W tej sytuacji, sąd przekazując prokuratorowi sprawę, w której stosowany jest areszt elektroniczny, w celu uzupełnienia śledztwa lub dochodzenia, uchyli wskazany środek zapobiegawczy i w razie potrzeby podejmie decyzję w przedmiocie zastosowania innych środków zapobiegawczych.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

FRANCJA

Elektronicznie monitorowany areszt domowy (assignation à résidence avec surveillance électronique, **ARSE**) jest środkiem pozbawienia wolności przed wyrokiem, który mieści się pomiędzy nadzorem sądowym a tymczasowym aresztowaniem. Osoba, na którą nałożony jest ten środek zapobiegawczy, jest zobligowana do noszenia elektronicznej bransoletki i może opuszczać swój dom lub wcześniej wyznaczone miejsce zamieszkania wyłącznie na warunkach (dni, godziny, powody itp.) określonych przez sędziego. We Francji ARSE jest regulowany przez:

- art. 142-5 do 142-13 Kodeksu postępowania karnego (Kpk),
- art. od R57-10 do R57-30-1 Kpk,

— art. od D32-3 do D32-25-1 Kpk.

Warunki umieszczenia w areszcie domowym

ARSE może zostać zarządzony przez sędziego, w trakcie dochodzenia sądowego, wobec osoby objętej dochodzeniem, ze względu na wymogi dochodzenia lub jako środek bezpieczeństwa, jeśli nadzór sądowy (contrôle judiciaire) okaże się niewystarczający. Środek ten jest możliwy tylko wtedy, gdy dana osoba podlega karze pozbawienia wolności na okres co najmniej dwóch lat lub karze surowszej. Umieszczenie w ARSE wymaga zgody osoby zainteresowanej. Jeśli jednak odmówi, może zostać umieszczona w areszcie tymczasowym.

ARSEM

Sędzia może również zdecydować się na bardziej rygorystyczny środek zabezpieczający i zarządzić areszt domowy z mobilnym nadzorem elektronicznym (assignation à résidence avec surveillance électronique mobile ARSEM). Osoba jest zobowiązana do noszenia urządzenia zawierającego nadajnik, który może zdalnie określić jej lokalizację w dowolnym miejscu we Francji. Ten rodzaj dozoru elektronicznego może zostać nałożony wyłącznie w przypadku, gdy wobec danej osoby prowadzone jest dochodzenie w sprawie przestępstwa zagrożonego karą powyżej siedmiu lat pozbawienia wolności, i w związku z którym sprawowany jest nadzór społeczno-sądowy. Może on również zostać orzeczony, jeśli wobec danej osoby toczy się dochodzenie w sprawie przemocy lub gróźb, zagrożonych karą co najmniej pięciu lat pozbawienia wolności, popełnione wobec bliskich krewnych, takich jak małżonek lub dzieci.

Obsługa bransoletki elektronicznej

Instalacja i demontaż urządzenia noszonego przez daną osobę, a także monitorowanie przebiegu tego środka zabezpieczającego są przeprowadzane przez Więzienną Służbę ds. Integracji i Probacji (service pénitentiaire d'insertion et de probation, SPIP). Wdrożenie urządzenia technicznego umożliwiającego zdalne monitorowanie może zostać powierzone prywatnej firmie upoważnionej na warunkach określonych w dekrete Conseil d'Etat. Do tej pory zezwolenie otrzymały trzy prywatne firmy we Francji.

Czas trwania środka

W przypadku przedprocesowego dochodzenia sądowego (information judiciaire) prowadzonego przez sędziego śledczego (juge d'instruction), Kodeks postępowania karnego stanowi, że monitorowany elektronicznie areszt domowy nie może przekraczać sześciu miesięcy (z możliwością przedłużenia co sześć miesięcy do całkowitego okresu dwóch lat). Jeśli sędzia śledczy podejmie decyzję o skierowaniu sprawy do sądu karnego (tribunal correctionnel) lub sądu przysięgłych (cour d'assises), a dana osoba zostanie umieszczona lub pozostanie w ARSE, całkowity czas trwania środka, biorąc pod uwagę czas wykonany podczas dochodzenia, nie może przekroczyć dwóch lat, bez konieczności przedłużania co sześć miesięcy i z zastrzeżeniem możliwości złożenia przez zainteresowaną osobę wniosku o usunięcie dozoru elektronicznego.

Nadzór i monitorowanie

Nadzór i monitorowanie środka ARSE są prowadzone przez Więzienną Służbę ds. Integracji i Probacji. Przestrzeganie obowiązków może być monitorowane za pomocą następujących środków (art. D632-4; art. R622-8 kodeksu penitencjarnego):

- weryfikacja telefoniczna,
- wizyta w miejscu zamieszkania,
- wezwanie do zakładu karnego,
- wezwanie do SPIP.

Elektroniczna bransoletka może być połączona z głosowym uwierzytelnianiem biometrycznym w celu zdalnego sprawdzenia, czy dana osoba przestrzega obowiązku przebywania w wyznaczonym miejscu.

Nieprzestrzeganie obowiązków

Za każdym razem, gdy bransoletka wyzwala sygnał alarmowy (zdjęcie, uszkodzenie, opóźnienie itp.), funkcjonariusz centrum nadzoru sporządza raport z incydentu. Jest on przesyłany do sędziego, prokuratora i SPIP. Każda osoba, która nie przestrzega obowiązków wynikających z ARSE, może zostać objęta nakazem aresztowania i umieszczona w areszcie.

Po wydaniu wyroku

W przypadku skazania na karę pozbawienia wolności, okres aresztu domowego zostanie odliczony od okresu wymierzonej do odbycia kary.

Statystyki

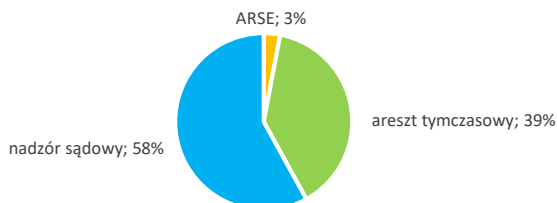
W 2023 r. sędziowie śledczy wydali następujące orzeczenia wobec 23 561 osób:

- 1 % ARSE lub ARSEM,
- 18 % areszt tymczasowy,
- 38 % bez „środków zabezpieczających”,
- 43 % nadzór sądowy.

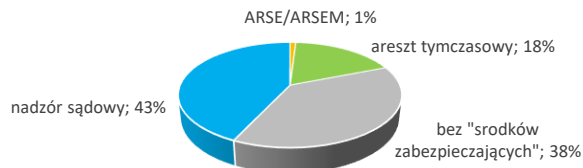
W tym samym roku na etapie postępowania przygotowawczego wydano łącznie 35 562 orzeczeń, tj.:

- 3 % ARSE,
- 39 % areszt tymczasowy,
- 58 % nadzór sądowy.

Postępowanie przygotowawcze

Postępowanie sądowe

HISZPANIA

W Hiszpanii, podobnie jak w większości krajów, monitoring elektroniczny jest zawsze środkiem dodatkowym do innego środka zapobiegawczego lub karnego, głównie w celu zapewnienia przestrzegania tego ostatniego. Monitoring elektroniczny ma wszechstronne zastosowanie w systemie karnym, ponieważ może być stosowany na różnych etapach procesu karnego.

W Hiszpanii może on być stosowany w czterech głównych obszarach:

- w środkach zapobiegawczych i dodatkowych karach zakazu zbliżania się,
- w wykonywaniu kary stałego pobytu,
- w wykonywaniu kary pozbawienia wolności,
- w postpenitencjarnych środkach bezpieczeństwa.

W odniesieniu do **środków zapobiegawczych i zakazu zbliżania się**, art. 64.3 ustawy *Organic Law* z dnia 28 grudnia o kompleksowych środkach ochrony przed przemocą ze względu na płeć (Comprehensive Protection Measures against Gender Violence) stanowi, że:

„Sędzia może zakazać oskarżonemu zbliżania się do osoby chronionej, co uniemożliwia mu zbliżanie się do osoby chronionej w jakimkolwiek miejscu, w którym się ona znajduje, jak również zbliżanie się do jej domu, miejsca pracy lub jakiegokolwiek innego miejsca przez nią uczęszczanego..... Sędzia ustala minimalną odległość między oskarżonym a osobą chronioną, której nie można przekroczyć pod groźbą poniesienia odpowiedzialności karnej”.

Z drugiej strony, art. 48 ustawy *Organic Law* 10/1995 z dnia 23 listopada Kodeks karny (Criminal Code, dalej CP) przewiduje możliwość wykorzystania monitoringu telematycznego do kontroli przestrzegania kar dodatkowych w postaci zakazu zbliżania się i komunikowania lub przebywania w określonych miejscach. W tym przypadku elektroniczne urządzenia monitorujące mogą być stosowane w przypadkach przemocy domowej oraz przemocy ze względu na płeć.

W odniesieniu do **wykonania kary stałego pobytu**, art. 37 ustawy CP stanowi, że:

„W celu zapewnienia skutecznego przestrzegania, sędzia lub sąd może nakazać użycie mechanicznych lub elektronicznych środków lokalizacji sprawcy”.

W związku z tym to sędzia lub sąd może wyrazić zgodę na zastosowanie tych środków, o ile uzna, że spełnione są odpowiednie wymogi. Przepis ten ma zastosowanie do wykonywania kary stałego pobytu. Ta kara pozbawienia wolności polega na zobowiązaniu sprawcy do pozostania w określonym miejscu, zwykle w domu (ale może być wykonywana również w zakładzie karnym), przez określony czas, który może być ciągły lub przerywany (weekendy) o maksymalnym czasie trwania sześciu miesięcy. Jej wykonanie musi zostać zaplanowane przez administrację więzienną, która, między innymi,

decyduje o rodzaju kontroli, która ma zostać zastosowana (elektroniczna lub inna), a plan ten musi zostać poddany przeglądowi przez sędziego skazującego lub sąd.

W ramach **wykonywania kary pozbawienia wolności** w Hiszpanii wprowadzono monitorowanie telematyczne jako sposób realizacji otwartego reżimu więziennego. Artykuł 86.4 Dekretu Królewskiego 190/1996 z dnia 9 lutego 1996 r., zatwierdzającego Regulamin Więzienny (the Prison Regulations, dalej RP) stanowi, że:

„Ogólnie rzecz biorąc, minimalny czas spędzony w ośrodku wynosi osiem godzin dziennie, z noclegiem w zakładzie, z wyjątkiem sytuacji, gdy na zasadzie dobrowolności osadzony akceptuje kontrolę swojej obecności poza ośrodkiem za pomocą odpowiednich urządzeń telematycznych dostarczonych przez administrację więzienną lub innych wystarczających mechanizmów kontroli, w którym to przypadku musi on pozostać w zakładzie tylko przez czas ustalony w jego programie leczenia dla zajęć terapeutycznych, rozmów i kontroli bezpośrednich”.

Przepis ten ma zastosowanie do osadzonych zakwalifikowanych do trzeciego stopnia, tj. tych osadzonych, którzy ze względu na swoje warunki osobiste i penitencjarne są w stanie realizować reżim półwolności. Ten trzeci stopień zapewnia im większą swobodę, ale jeszcze nie warunkowe zwolnienie.

Kontrola telematyczna odbywa się za pomocą systemów śledzenia GPS, bransoletek elektronicznych lub systemów weryfikacji głosu. Ten sposób przestrzegania jest zarezerwowany m.in. dla osób, które mają obowiązki zawodowe lub zdrowotne i potrzebują większego codziennego zaangażowania w wykonywanie tych obowiązków niż to dozwolone w otwartym reżimie art. 83 RP.

Wykorzystanie telematycznych środków kontroli jest również przewidziane w zakładach karnych przy wykonywaniu zezwoleń na opuszczenie zakładu karnego. Zezwolenia te, uregulowane w art. 154-159 RP, są udzielane jako sposób przygotowania osadzonych do późniejszego zwolnienia (zezwolenia zwykłe) lub w przypadku wystąpienia nagłej sytuacji, takiej jak śmierć członka rodziny (zezwolenia nadzwyczajne).

W odniesieniu do **postpenitencjarnego środka zabezpieczającego**, jakim jest dozór kuratora, w 2010 r. przeprowadzono reformę Kodeksu karnego, w ramach której dozór kuratora został wprowadzony jako nieizolacyjny środek zabezpieczający. Nowością tego środka jest to, że może on być stosowany wobec osób, które zostały już skazane i odbyły karę pozbawienia wolności. Środek ten został określony w art. 96.3 i 106 Kodeksu karnego. Artykuł 106.1 stanowi, że:

„Probacja polega na poddaniu skazanego kontroli sądowej poprzez zastosowanie się do co najmniej jednego z poniższych środków:

a) obowiązek pozostawania w stałym kontakcie za pomocą urządzeń elektronicznych umożliwiających jego stałe monitorowanie”.

Ustanowiono również inne rodzaje obowiązków, takie jak obowiązek uczestnictwa w szkoleniach, pracy lub programach edukacji seksualnej lub zakaz zbliżania się do ofiary. Początkowo, gdy wprowadzono go w 2010 r., środek ten był przeznaczony dla osób, które popełniły określone przestępstwa, np. przestępstwa przeciwko wolności seksualnej. Jednak od 2015 r., poprzez nową reformę Kodeksu karnego, został on rozszerzony na inne rodzaje przestępstw, m.in.: przestępstwa przeciwko życiu oraz przestępstwa znęcania się, gdy występują one w kontekście przemocy ze względu na płeć lub przemoc domową

Ogólnie rzecz biorąc, administracja publiczna w Hiszpanii korzysta z **dwóch podstawowych typów urządzeń elektronicznych**, tj.:

- urządzenia, które umożliwiają rejestrowanie nieobecności i obecności osoby w określonym miejscu,
- urządzenia, które monitorują wszystkie ruchy osoby niezależnie od lokalizacji.

Pierwsze urządzenia należą do kategorii zwanej **monitorowaniem statycznym lub pierwszej generacji**, podczas gdy drugie są charakterystyczne dla **monitorowania mobilnego lub drugiej generacji**. Monitorowanie statyczne umożliwia wykrycie nieobecności lub obecności osoby w określonym promieniu działania za pomocą telefonu stacjonarnego zainstalowanego w domu lub za pomocą urządzenia mobilnego w postaci bransoletki lub bransoletki na kostkę przymocowanej do ciała. Monitorowanie mobilne działa jako odbiornik i nadajnik wiadomości, które odbiera z bazy odbiorczej podłączonej do modemu lub serwera danych. Z kolei w miejscu odbywania kary zainstalowany jest specjalny telefon, który działa jako baza odbiorcza będąca w ciągłej komunikacji ze służbami kontroli.

W monitorowaniu tego typu uwzględnione są następujące narzędzia:

- systemy weryfikacji głosu,
- systemy weryfikacji wideo i oddechu,
- systemy częstotliwości radiowej z urządzeniem do noszenia (bransoletki na kostkę i bransoletki elektroniczne),
- systemy częstotliwości radiowej z urządzeniem do noszenia i nadajnikiem.

Oskarżony nosi bransoletkę lub bransoletkę na kostkę przymocowaną do ciała, która przesyła sygnał o częstotliwości radiowej do telefonu komórkowego lub urządzenia śledzącego, które działa jako odbiornik i bateria - zwykle przymocowane do paska oskarżonego. Nadajnik emituje sygnał radiowy co dwie do trzech minut, który jest odbierany przez urządzenie śledzące GPS, które jest połączone z kilkoma satelitami, które śledzą wszystkie współrzędne emitowane przez urządzenie, umożliwiając w ten sposób poznanie dokładnej lokalizacji osoby.

SZWECJA

Szwecja nie stosuje środka zapobiegawczego w formie aresztu elektronicznego.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Sądy powszechne	377 w tym: 319 – sądy rejonowe 47 – sądy okręgowe 11 – sądy apelacyjne	Ministerstwo Sprawiedliwości	Stosowanie tymczasowego aresztowania, tymczasowego aresztowania z możliwością zmiany na areszt elektroniczny oraz aresztowania elektronicznego samoistnie na okres do 3 miesięcy i przedłużanie powyższych środków na dalsze okresy 6 miesięczne. Możliwość zastosowania albo zmiany aresztu elektronicznego mimo wniosku prokuratora <i>stricte</i> o tymczasowe aresztowanie oraz zastosowania tymczasowego aresztowania z zastrzeżeniem, że środek ten ulegnie zmianie na areszt elektroniczny z dniem, w którym wobec oskarżonego zostaną uruchomione środki techniczne niezbędne do wykonywania aresztu elektronicznego. Konieczność wyjaśniania, dlaczego nie uznano za wystarczające zastosowanie innego środka zapobiegawczego niż tymczasowe aresztowanie, w szczególności dlaczego nie jest wystarczające zastosowanie aresztu elektronicznego. Wskazywanie zakresu wykonania aresztu elektronicznego przez oskarżonego w razie uchylania się od aresztu elektronicznego skutkującego zastosowaniem tymczasowego aresztowania. Zawiadamianie o objęciu oskarżonego aresztem elektronicznym organu prowadzącego przeciwko oskarżonemu postępowania w innej sprawie. Określanie w postanowieniu o zastosowaniu aresztu elektronicznego, m.in.: miejsca wykonywania środka zapobiegawczego, przedziałów czasu w ciągu doby i w poszczególnych dniach tygodnia, w których oskarżony ma prawo oddalić się

			z miejsca odbywania środka zapobiegawczego czy ewentualnych dodatkowych obowiązków oskarżonego. Zmienianie przedziałów czasu w ciągu doby i w poszczególnych dniach tygodnia, w których oskarżony ma prawo oddalić się z miejsca wykonywania aresztu elektronicznego, uwzględniając potrzebę realizacji przysługujących mu praw. Odbieranie zawiadomienia podmiotu dozoru o niezgłoszeniu przez oskarżonego gotowości do instalacji środków technicznych w celu odbywania aresztu elektronicznego albo o uchylaniu się przez oskarżonego od instalacji środka technicznego. Możliwość łagodzenia zasad związanych z opuszczaniem miejsca odbywania aresztu elektronicznego przez oskarżonego po okresie 6 miesięcy stosowania aresztu elektronicznego. Rozpoznawanie zażalenia o ustanowieniu aresztu elektronicznego nie później niż przed upływem 7 dni od przekazania sądowi zażalenia wraz z niezbędnymi aktami. Kontrolowanie i ocenianie m.in.: legalności i prawidłowości wykonywania aresztu elektronicznego, prawidłowości obliczenia okresów wykonywania aresztu elektronicznego czy działalności upoważnionego podmiotu dozoru. Możliwość zarządzenia zatrzymania i przymusowego doprowadzenia oskarżonego na posiedzenie w przedmiocie aresztu elektronicznego. Możliwość łącznego stosowania przez sąd w postępowaniu sądowym aresztu elektronicznego z poręczeniem majątkowym lub zawieszeniem w czynnościach służbowych, wykonywaniu zawodu, powstrzymaniem się od określonej działalności lub prowadzenia pojazdów określonego rodzaju. Rozpoznawanie spraw w przedmiocie zażalenia na zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie oskarżonego do sądu właściwego do rozpoznania sprawy.
Prokuratorzy	5 863	Ministerstwo Sprawiedliwości	Możliwość złożenia wniosku do sądu o tymczasowe aresztowanie, tymczasowe aresztowanie z możliwością zmiany na areszt elektroniczny oraz o areszt elektroniczny samoistny, na okres do 3 miesięcy. Możliwość złożenia wniosku do sądu o przedłużenie tymczasowego aresztowania,

		tymczasowego aresztowania z możliwością zmiany na areszt elektroniczny oraz aresztu elektronicznego samoistnego, każdorazowo na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy. Konieczność wyjaśnienia we wniosku dlaczego nie uznano za wystarczające zastosowanie innego środka zapobiegawczego niż tymczasowe aresztowanie, w szczególności dlaczego nie jest wystarczające zastosowanie aresztu elektronicznego. Uprawnienie do udziału w posiedzeniu sądu dotyczącym przedłużenia stosowania aresztu elektronicznego oraz rozpoznania zażalenia na zastosowanie lub przedłużenie tego środka. Możliwość zmiany tymczasowego aresztowania na areszt elektroniczny, albo na inny, łagodniejszy środek zapobiegawczy. Obowiązek wnoszenia aktu oskarżenia nie później niż 14 dni przed upływem terminu stosowania aresztu elektronicznego. Możliwość wnioskowania do sądu o łączne zastosowanie aresztu elektronicznego z poręczeniem majątkowym lub zawieszeniem w czynnościach służbowych, wykonywaniu zawodu, powstrzymaniem się od określonej działalności lub prowadzenia pojazdów określonego rodzaju.
Sądy powszechne i prokuratorzy (wspólnie)		<u>W postępowaniu przygotowawczym – prokurator, w postępowaniu sądowym – sąd:</u> Rozstrzyganie w przedmiocie wniosku oskarżonego o uchylenie lub zmianę aresztu elektronicznego na inny środek zapobiegawczy, w terminie 10 dni. Możliwość zmiany miejsca odbywania aresztu elektronicznego przez oskarżonego oraz możliwość zmiany przedziałów czasu w ciągu doby i w poszczególnych dniach tygodnia, w których oskarżony ma prawo oddalić się z miejsca wykonywania aresztu elektronicznego. Możliwość zezwalania oskarżonemu na opuszczenie miejsca wykonywania aresztu elektronicznego na okres nieprzekraczający jednorazowo 5 dni, wprowadzając tę informację do systemu komunikacyjno-monitorującego. Przetwarzanie informacji związanych z organizowaniem i kontrolowaniem wykonywania kar w systemie dozoru elektronicznego w systemie komunikacyjno-monitorującym.

			Zawiadamianie oskarżonego i podmiotu dozoru o dacie zakończenia aresztu elektronicznego.
Tymczasowo aresztowani	7 654	Centralny Zarząd Służby Więziennej (według stanu na 31.12.2025 r.)	Możliwość wnioskowania o zmianę tymczasowego aresztowania na areszt elektroniczny.
Minister Sprawiedliwości	1	Informacja ogólnodostępna	Określenie w drodze rozporządzenia: — sposobu oraz szczegółowych warunków wykonywania kar, środków karnych, środków zabezpieczających i środków zapobiegawczych w systemie dozoru elektronicznego oraz elektronicznej kontroli miejsca pobytu zastosowanej w związku z aresztem elektronicznym, w tym zakres niezbędnej dokumentacji, — wzoru pisemnego pouczenia o przysługujących oskarżonemu prawach i ciążących na nim obowiązkach związanych z aresztem elektronicznym i elektroniczną kontrolą miejsca pobytu zastosowaną w związku z aresztem elektronicznym, jak również o konsekwencjach naruszenia tych obowiązków, Zwrócenie się do właściwego organu o niezwłoczne podjęcie czynności mających na celu wydanie i przekazanie osoby ściganej organom państwa obcego – w sytuacji pozytywnego rozstrzygnięcia wniosku o przekazanie ścigania dotyczącego osoby tymczasowo aresztowanej albo aresztowanej elektronicznie na terytorium RP.
Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji	1	Informacja ogólnodostępna	Organ współpracujący z Ministrem Sprawiedliwości w zakresie określenia, w drodze rozporządzenia, sposobu oraz szczegółowych warunków wykonywania kar, środków karnych, środków zabezpieczających i środków zapobiegawczych w systemie dozoru elektronicznego oraz elektronicznej kontroli miejsca pobytu zastosowanej w związku z aresztem elektronicznym, w tym zakres niezbędnej dokumentacji.
Służba Więzienna (podmiot dozoru)	467 w tym: • 330 funkcjonariuszy, • 137 pracowników cywilnych Liczba osób wykonujących zadania związane z	Centralny Zarząd Służby Więziennej (wg stanu na 1 lutego 2025 r.)	Obowiązek uzyskania informacji na temat istnienia warunków technicznych dla zastosowania aresztu elektronicznego oraz uzyskiwania koniecznych zgód osób pełnoletnich zamieszkujących wspólnie z oskarżonym.

	funkcjonowaniem Systemu Dozoru Elektronicznego		Obowiązek przekazania powyższych danych do sądu niezwłocznie, niepóźniej jednak niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania żądania. Instalacja, usuwanie, wymiana lub instalacja środków technicznych niezbędnych do odbywania aresztu elektronicznego. Kontrola zachowania oskarżonego w toku wykonywania aresztu elektronicznego przy użyciu środków technicznych w systemie dozoru elektronicznego jako dozór stacjonarny oraz wykonywanie poleceń sądu lub prokuratora w kontekście wykonywania aresztu elektronicznego. Udostępnianie niezwłocznie na piśmie w postaci papierowej lub elektronicznej komornikowi sądowemu i Państwowej Inspekcji Pracy, na ich wniosek, informacji dotyczących miejsca pobytu skazanego uchylającego się od wykonania obowiązku alimentacyjnego, wobec którego orzeczono m. in. areszt elektroniczny. Obowiązek niezwłocznego zawiadamiania sądu albo prokuratora o nieprzestrzeganiu obowiązków związanych z odbywaniem aresztu elektronicznego albo o problemach technicznych związanych z jego odbywaniem. Obowiązek niezwłocznego zawiadamiania właściwej miejscowo jednostki Policji o nieuprawnionym przebywaniu oskarżonego poza miejscem wykonywania aresztu elektronicznego.
Policja	1	Informacja ogólnodostępna	Obowiązek zatrzymania i doprowadzenia oskarżonego do sądu właściwego do rozpoznania sprawy, po otrzymaniu informacji o naruszeniu warunków wykonywania aresztu elektronicznego. Możliwość dokonania przeszukania, w celu zatrzymania.
Służby mundurowe ⁴	Wielkość trudna do oszacowania	Przedmiotowy projekt	Funkcjonariusz jest zawieszany w czynnościach albo stosunek służbowy może ulec wygaśnięciu. Funkcjonariuszowi nie wypłaca się świadczenia motywacyjnego lub niektórych nagród innego rodzaju za okres aresztowania elektronicznego. Do kwoty uposażenia, na podstawie którego wypłaca się funkcjonariuszowi nagrodę roczną (tzw. „trzynastka”), nie wlicza się

⁴ M.in.: Policja, Straż Graniczna, Państwowa Straż Pożarna, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencja Wywiadu, Służba Kontrwywiadu Wojskowego, Służba Wywiadu Wojskowego, Centralna Biuro Antykorupcyjne, Służba Więzienna, Krajowa Administracja Skarbowa, Służba Ochrony Państwa, Straż Marszałkowska, żołnierze zawodowi.

			funkcjonariuszowi uposażenia otrzymanego w okresie aresztu elektronicznego. Funkcjonariuszowi zawiesza się do 50-70 %⁵ ostatnio należnego uposażenia, od najbliższego terminu płatności Funkcjonariuszowi nie zalicza się okresu aresztu elektronicznego do okresu nieprzerwanej służby.
Pracownicy sektora budżetowego ⁶	Wielkość trudna do oszacowania	Przedmiotowy projekt	W przypadku zastosowania aresztu elektronicznego Pracownik jest z mocy prawa zawieszany w pełnieniu obowiązków, zaś w przypadku niektórych urzędów (m. in. pracownicy NIK, służby cywilnej, kontrolerzy NFZ, mianowani pracownicy naukowcy instytutu badawczego lub PAN, radcy Prokuratury Generalnej RP) jego stosunek pracy wygasa z upływem 3 miesięcy nieobecności w pracy. Pracownikowi zawieszonemu zmniejsza się wynagrodzenie do połowy od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego następującego po miesiącu, w którym nastąpiło zawieszenie, zaś stypendyście ministra sportu odbiera się stypendium.
Pracownicy niebędący pracownikami sektora budżetowego	Wielkość trudna do oszacowania	Przedmiotowy projekt	W przypadku zastosowania aresztu elektronicznego Z upływem 3 miesięcy nieobecności pracownika w pracy umowa o pracę wygasa, chyba że orzeczone wobec niego zasady wykonywania aresztu elektronicznego lub inne zakazy nie uniemożliwiły świadczenia pracy albo pracodawca rozwiązał wcześniej bez wypowiedzenia umowę o pracę z winy pracownika, Pracownikowi, którego umowa o pracę uległa wygaśnięciu, przysługuje uprawnienie do ponownego zatrudnienia u dotychczasowego pracodawcy, jeżeli postępowanie karne zostało umorzone lub gdy zapadł wyrok uniewinniający, a pracownik zgłosił swój powrót do pracy w ciągu 7 dni od uprawomocnienia się orzeczenia, Pracownikowi aresztowanemu elektronicznie powyżej 1 miesiąca przysługuje urlop proporcjonalny do okresu pozostałego do końca danego roku kalendarzowego.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

⁵ Maksymalnie 70 % w przypadku funkcjonariuszy Centralnego Biura Antykorupcyjnego; w pozostałych służbach górna granica wynosi 50 %.

⁶ M.in.: pracownicy na umowie o pracę, nauczyciele, pracownicy urzędów państwowych, Służby cywilnej, Najwyższej Izby Kontroli, Państwowej Inspekcji Pracy, kontrolerzy Narodowego Funduszu Zdrowia, pracownicy samorządowi, mianowani pracownicy naukowcy instytutu badawczego i Polskiej Akademii Nauk, stypendyści sportowi ministra sportu, radcy Prokuratury Generalnej RP, nauczyciele akademicy, żołnierze zawodowi.

Projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny zgodnie z § 4 i § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404) oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2026 r. poz. 936).

W ramach opiniowania projekt został przekazany następującym podmiotom:

- 1) Komisja Kodyfikacyjna Prawa Karnego;
- 2) Prokurator Krajowy;
- 3) Krajowa Rada Sądownictwa;
- 4) Sąd Najwyższy;
- 5) Naczelny Sąd Administracyjny;
- 6) sądy apelacyjne;
- 7) wojskowe sądy okręgowe;
- 8) prokuratury regionalne;
- 9) Rzecznik Praw Obywatelskich;
- 10) Rzecznik Praw Dziecka;
- 11) Urząd Ochrony Danych Osobowych;
- 12) Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów;
- 13) Najwyższa Izba Kontroli;
- 14) Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej;
- 15) Państwowa Inspekcja Pracy;
- 16) Szef Służby Cywilnej;
- 17) Rada Służby Publicznej;
- 18) Polska Akademia Nauk;
- 19) Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego;
- 20) Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa – Państwowy Instytut Badawczy;
- 21) Komendant Straży Marszałkowskiej;
- 22) Naczelna Rada Adwokacka;
- 23) Krajowa Rada Radców Prawnych;
- 24) Krajowa Rada Kuratorów;
- 25) Rada Dialogu Społecznego;
- 26) NSZZ „Solidarność”;
- 27) Forum Związków Zawodowych;
- 28) Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych;
- 29) Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej;
- 30) Konfederacja Lewiatan;
- 31) Związek Rzemiosła Polskiego;
- 32) Związek Pracodawców Business Centre Club;
- 33) Związek Przedsiębiorców i Pracodawców;
- 34) Federacja Przedsiębiorców Polskich;
- 35) Polskie Towarzystwo Gospodarcze;
- 36) Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego.

W ramach konsultacji publicznych projekt został przekazany następującym podmiotom:

- 1) Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia”;
- 2) Stowarzyszenie Sędziów „Themis”;
- 3) Stowarzyszenie Absolwentów i Aplikantów KSSiP Votum;
- 4) Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex super omnia”;
- 5) Ogólnopolskie Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych;
- 6) Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych LEX IUSTA;
- 7) Porozumienie samorządów zawodowych i stowarzyszeń prawniczych;
- 8) Polski Związek Pracodawców Prawniczych;
- 9) Krajowe Stowarzyszenie Zawodowych Kuratorów Sądowych;
- 10) Helsińska Fundacja Praw Człowieka;

- 11) Amnesty International;
- 12) Fundacja im. Stefana Batorego;
- 13) Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju;
- 14) Fundacja Court Watch Polska;
- 15) Sieć Obywatelska Watchdog Polska;
- 16) Fundacja Krakowski Instytut Prawa Karnego;
- 17) Fundacja na Rzecz Bezpiecznego Obrotu Prawnego;
- 18) Instytut Wymiaru Sprawiedliwości;
- 19) Centralny Instytut Analiz Polityczno-Prawnych;
- 20) Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych;
- 21) Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Funkcjonariuszy i Pracowników Więziennictwa;
- 22) Ogólnopolski Związek Zawodowy Kuratorów Sądowych.

Czas trwania opiniowania i konsultacji publicznych określono na 30 dni. Wyniki konsultacji publicznych i opiniowania zostaną przedstawione w raporcie z konsultacji.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2026 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1 (2027)	2	3	4	5	6	7	8	9	10	<i>Łącznie (0-10)</i>
Dochody ogółem		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
NFZ		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem		22,59	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9	66,69
budżet państwa		22,59	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9	66,69
JST		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
NFZ		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem		-22,59	-4,9	-4,9	-4,9	-4,9	-4,9	-4,9	-4,9	-4,9	-4,9	-66,69
budżet państwa		-22,59	-4,9	-4,9	-4,9	-4,9	-4,9	-4,9	-4,9	-4,9	-4,9	-66,69
JST		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
NFZ		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródła finansowania

Wejście w życie projektowanych zmian spowoduje skutki finansowe w postaci zwiększonych wydatków budżetu państwa w części 37-Sprawiedliwość.

Szacuje się, że w pierwszym roku funkcjonowania nowych przepisów wydatki te będą na poziomie ok. 22,59 mln zł i będą wynikać z:

- rozbudowy Systemu komunikacyjno-monitorującego SDE na potrzeby użytkowników z Prokuratury (maksymalnie 22 000 000 zł):
 - a) koszt zaprojektowania i wdrożenia zmian w aplikacji SDE24, utworzenie nowych ról w Systemie,
 - b) koszt zwiększenia infrastruktury serwerowej i parametrów wydajności Systemu SDE24,
 - c) przeprowadzenie testów wydajności i testów funkcjonalności całej infrastruktury,
- kosztów certyfikacji nowych użytkowników, w tym: zakup, personalizacja, druk i bezpieczna dystrybucja kart kryptograficznych wraz z kodami dostępu PIN dla 5 500 nowych użytkowników - pracowników prokuratury (maksymalnie 589 600 zł).

W latach kolejnych natomiast (od drugiego roku), wydatki będą wynikały z dodatkowych kosztów utrzymania SDE, które zostały oszacowane na kwotę 4,9 mln zł rocznie.

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Wykorzystanie obecnych zasobów Zgodnie z informacjami uzyskanymi z Centralnego Zarządu Służby Więziennej, do maksymalnej szacowanej liczby 1000 osób, które mogą zostać objęte aresztem elektronicznym, obecne zasoby kadrowe Zespołów Terenowych, Centrali Monitorowania i Ośrodka Głównego Biura Dozoru Elektronicznego pozwalają na realizację dozoru bez dodatkowych kosztów. W przypadku znacznego wzrostu liczb osób monitorowanych powyżej zakładanej liczby, w tym w wyniku innych nieznanych obecnie zmian legislacyjnych, wystąpi konieczność zwiększenia zasobu kadrowego Zespołów Terenowych, Centrali Monitorowania i Ośrodka Głównego oraz innych zasobów niezbędnych do realizacji czynności materialno-technicznych np. pojazdów służbowych, wygospodarowania pomieszczeń, dzierżawy urządzeń monitorujących itd. Incydentalne stosowanie dozoru mobilnego na etapie przed instalacją dozoru stacjonarnego nie spowoduje wygenerowania dodatkowych znaczących kosztów ponad standardowe koszty objęcia osoby monitoringiem. W przypadku konieczności stosowania znacznej liczby urządzeń do dozoru mobilnego uwzględnić należy konieczność zwiększenia ich puli ponad przewidzianą ich liczbę. Sześciomiesięczny okres vacatio legis pozwala na przygotowanie i wdrożenie niezbędnych zmian w systemie komunikacyjno-monitorującym SDE24, ale wyłącznie przy następujących założeniach: — dozór wobec osób w areszcie elektronicznym realizowany jest wyłącznie jako dozór stacjonarny, — wszelkie czynności związane z wprowadzeniem danych do systemu komunikacyjno-monitorującego SDE24 dokonuje wyłącznie właściwy sąd, — w ramach czynności wykonywanych w systemie komunikacyjno-monitorującym SDE24, w tym wglądu do danych o naruszeniach aresztu elektronicznego, nie uczestniczą inne podmioty niż te, które aktualnie uczestniczą w wykonywaniu kary pozbawienia wolności, środków karnych i zabezpieczających w SDE. W przypadku kodyfikacji w przedstawionym kształcie, zakładającej udział prokuratora i właściwej terenowo jednostki Policji konieczne są dodatkowo: — opracowanie niezbędnych, znaczących modyfikacji systemu komunikacyjno-monitorującego SDE24 dla nowego typu użytkownika, — opracowanie szeregu procesów biznesowych, ról, uprawnień, wydruków, powiadomień itp. związanych z nową rolą, — czasochłonne testy nowego rozwiązania, — zapewnienie dodatkowej puli i personalizacja kart kryptograficznych, a także przeszkolenie nowej grupy użytkowników prokuratury (5 500 osób), W przypadku integracji z istniejącym systemem prokuratury, na podstawie analiz przeprowadzonych przez Prokuraturę z udziałem Biura Dozoru Elektronicznego CZSW przewiduje się, że prace te zajmą minimum 18 miesięcy. W przypadku integracji nie będzie konieczne wystawianie certyfikatów dla użytkowników, a szkolenia użytkowników realizowane będą przez Prokuraturę, ponieważ obejmować będą wyłącznie nowe funkcjonalności systemu informatycznego Prokuratury związane z aresztem elektronicznym. Konieczne jest uzgodnienie zakresu wymienianych danych, zbudowanie niezbędnych łączy, opracowanie modyfikacji obu systemów przez wykonawców oraz wieloetapowe i złożone testy opracowanego rozwiązania przed jego uruchomieniem. Wobec obowiązku niezwłocznego informowania właściwej miejscowo jednostki Policji o nieuprawnionym przebywaniu oskarżonego poza miejscem wykonywania aresztu elektronicznego, niezbędne będzie opracowanie odpowiednich procedur informowania lub wdrożenie mechanizmów
---	--

integracyjnych umożliwiających przysyłanie tych informacji do Krajowego Systemu Informacyjnego Policji (KSIP).

Funkcje nowego środka zapobiegawczego w praktyce

Jak już wcześniej wskazano środek zapobiegawczy może być stosowany w celu zabezpieczenia prawidłowego toku prowadzonego postępowania, a wyjątkowo także w celu zapobiegnięcia popełnieniu przez podejrzanego (oskarżonego) nowego ciężkiego przestępstwa. Oczywiście jest, że nie w każdym przypadku będzie możliwe zastosowanie aresztu elektronicznego. Zgodnie z założeniami areszt elektroniczny polegać ma na pozbawieniu wolności, ale w wyznaczonym miejscu, poza aresztem śledczym, przy spełnieniu określonych warunków i po zweryfikowaniu możliwości jego zastosowania, tak aby zachować kontrolę nad podejrzanym.

Podstawową zatem funkcją procesową jaką będzie w praktyce realizować areszt elektroniczny musi być funkcja zabezpieczająca, której istotą jest zabezpieczenie postępowania karnego przed ujemnym wpływem na tok postępowania przez podejrzanego (oskarżonego), wobec którego stosowany jest środek zapobiegawczy. Zastosowanie urządzeń elektronicznych, przy pomocy których kontrolować można, czy osoba, wobec której stosowany jest ten środek realizuje nałożone na nią zobowiązania, przestrzega nakazy i zakazy nałożone przez sąd, pozwoli w wielu sprawach na zabezpieczenie prawidłowego biegu postępowania karnego.

W proponowanym kształcie areszt elektroniczny jawi się jako środek wystarczający do zabezpieczenia prawidłowego biegu postępowania karnego, w przypadkach, kiedy redukuje zagrożenie związane z obawą ucieczki lub ukrycia się podejrzanego (oskarżonego). Zdaje się również być wystarczającym w przypadku spełnienia się przesłanki, kiedy potrzeba stosowania aresztu będzie uzasadniona grożącą podejrzanemu (oskarżonemu) surową karą pozbawienia wolności (przesłanki wskazane w art. 258 § 1 pkt 1 k.p.k. i w art. 258 § 2 k.p.k.).

Natomiast, areszt elektroniczny jawi się, jako środek niewystarczający w przypadku istnienia uzasadnionej obawy, że podejrzanym będzie nakłaniał do składania fałszywych zeznań lub wyjaśnień (przesłanka wskazana w art. 258 § 1 pkt 2 k.p.k.). Wynika to przede wszystkim z możliwości korzystania przez podejrzanego, wobec którego będzie stosowany areszt elektroniczny, z urządzeń telekomunikacyjnych i teleinformatycznych oraz z możliwości opuszczania miejsca realizacji tego środka zapobiegawczego.

Podobnie, areszt elektroniczny należy ocenić, jako środek niewystarczający w przypadku istnienia uzasadnionej obawy, że podejrzanym, któremu zarzucono popełnienie zbrodni lub umyślnego występkę, popełni przestępstwo przeciwko życiu, zdrowiu lub bezpieczeństwu powszechnemu, zwłaszcza gdy popełnieniem takiego przestępstwa groził (przesłanka wskazana w art. 258 § 3 k.p.k.). W tym przypadku funkcja profilaktyczna środków zapobiegawczych, polegająca na zapobiegnięciu popełnieniu przez podejrzanego (oskarżonego) nowego przestępstwa, nie zostanie zabezpieczona.

Należy podkreślić, że jego zastosowanie pozwoli zabezpieczyć prawidłowy tok postępowania karnego w przypadku konieczności zapewnienia możliwości dokończenia obszernych wyjaśnień, w sytuacji upływu terminu zatrzymania czy też umożliwienia złożenia poręczenia majątkowego większej wartości, wymagającego czynności formalnych lub zgromadzenia środków. Pozwoli również na dostosowanie środków zapobiegawczych do zmieniającej się sytuacji procesowej, ułatwi zamianę przedłużającego się tymczasowego aresztowania na łagodniejszy, a zarazem wystarczająco skuteczny środek zapobiegawczy.

Z całą pewnością możliwość zastosowania aresztu elektronicznego, w miejsce stosowanego wcześniej tymczasowego aresztowania, ma szansę ograniczyć w szeregu spraw długotrwałość stosowania najsurowszego środka zapobiegawczego.

Istotną funkcją jaką może spełniać areszt elektroniczny, jako nowy środek zapobiegawczy, będzie ograniczenie kosztów społecznych związanych z izolacją podejrzanego (oskarżonego), wobec którego byłoby stosowane tymczasowe aresztowanie. Areszt elektroniczny w proponowanym kształcie pozwala

na zachowanie więzi rodzinnych i społecznych, zaś w dłuższej perspektywie i w przypadku skazania, na skuteczniejszą resocjalizację i ograniczenie powrotu do przestępstwa.

Przewidywany zakres stosowania aresztu elektronicznego

Projekt przewiduje, że areszt elektroniczny stosuje na wniosek prokuratora w postępowaniu przygotowawczym sąd rejonowy, w którego okręgu prowadzi się postępowanie, a w wypadkach niecierpiących zwłoki także inny sąd rejonowy. Po wniesieniu zaś aktu oskarżenia areszt elektroniczny stosuje sąd, przed którym sprawa się toczy. Zatem organem decyzyjnym w tym zakresie będą sądy. Projekt przyznał również prokuratorowi w postępowaniu przygotowawczym możliwość zamiany tymczasowego aresztowania na areszt elektroniczny – na czas oznaczony przez sąd w postanowieniu o zastosowaniu tymczasowego aresztowania.

Podkreślić należy, że każdorazowo ocena możliwości zastosowania aresztu elektronicznego czy zamiany tymczasowego aresztowania na areszt elektroniczny będzie zależała od okoliczności konkretnej sprawy, etapu postępowania przygotowawczego i realizacji celów jakim ma służyć środek zapobiegawczy zastosowany w konkretnej sprawie.

Wprowadzenie nowego środka zapobiegawczego w postaci aresztu elektronicznego istotnie może ograniczyć skalę stosowania tymczasowego aresztowania, przede wszystkim co do długotrwałości jego stosowania. Należy mieć na uwadze, że w wielu sprawach, w których prokurator składa do sądu wnioski o zastosowanie wobec podejrzanego tymczasowego aresztowania jest ono niezbędne, zwłaszcza na początku postępowania karnego. Cel, w jakim mogą być stosowane środki zapobiegawcze, jest związany przede wszystkim z zabezpieczeniem prawidłowego toku prowadzonego postępowania, a wyjątkowo także z zapobiegnięciem popełnieniu przez podejrzanego/oskarżonego nowego ciężkiego przestępstwa. Jakikolwiek środek zapobiegawczy można zastosować jedynie w sytuacji, kiedy oprócz realizacji ww. celu, istnieje podstawa dowodowa, że podejrzany (oskarżony) popełnił przestępstwo oraz występuje chociażby jedna z wymienionych w przepisie art. 258 § 1–3 k.p.k. szczególnych podstaw stosowania środków zapobiegawczych.

Wprowadzenie nowego środka zapobiegawczego w postaci aresztu elektronicznego może ograniczyć ilość stosowania tymczasowego aresztowania, ale jedynie w sytuacjach, kiedy nie będzie zachodziła uzasadniona obawa, że podejrzany będzie nakłaniał do składania fałszywych zeznań lub wyjaśnień oraz nie będzie zachodziła uzasadniona obawa, że podejrzany, któremu zarzucono popełnienie zbrodni lub umyślnego występkę, popełni przestępstwo przeciwko życiu, zdrowiu lub bezpieczeństwu powszechnemu, zwłaszcza gdy popełnieniem takiego przestępstwa groził (przesłanki wskazane w art. 258 § 1 pkt 2 k.p.k. i w art. 258 § 3 k.p.k.). W tych sytuacjach bowiem jedynie izolacja podejrzanego zabezpieczy prawidłowy tok postępowania karnego (w przypadku zaistnienia obawy mactwa procesowego) lub zapobiegnie popełnieniu nowego ciężkiego przestępstwa.

Statystyka dotycząca tymczasowego aresztowania

Zgodnie z danymi Centralnego Zarządu Służby Więziennej, według stanu na 17 września 2026 r. orzeczenie o tymczasowym aresztowaniu wykonywane było wobec 8 167 osób. Podkreślenia wymaga, że przedstawione poniżej dane statystyczne odnoszą się ogółem do wszystkich tymczasowych aresztowań, nie różnicują przesłanek, w oparciu o które ten środek zapobiegawczy był zastosowany.

Tab. 4 Liczba osób osadzonych w jednostkach penitencjarnych, które posiadają aktualnie wykonywane orzeczenie o zastosowaniu tymczasowego aresztowania⁷

Aktualny organ dysponujący	Okres stosowania aresztu	Liczba osób*
PROKURATURA		4 961
	do 3 miesięcy	2 730
	od 3 do 6 miesięcy	1 296

⁷ Według stanu na 17.09.2026 r.

SĄD	od 6 miesięcy do 1 roku	733
	od 1 roku do 2 lat	178
	od 2 do 5 lat	24
	3 206	
	do 3 miesięcy	331
	od 3 do 6 miesięcy	723
	od 6 miesięcy do 1 roku	1 042
	od 1 roku do 2 lat	808
	od 2 do 5 lat	291
	powyżej 5 lat	11
Łącznie		8 167

Źródło: Centralny Zarząd Służby Więziennej

*- należy mieć na uwadze, że 1 osoba może posiadać kilka orzeczeń o zastosowaniu tymczasowego aresztowania

Szacowana liczba osób, wobec których będzie mógł być stosowany areszt elektroniczny

Przy wstępnym szacowaniu liczby osób, które będą mogły być objęte aresztem elektronicznym, należy mieć na uwadze założenia wynikające z projektu ustawy, a przede wszystkim, że areszt elektroniczny ma służyć:

- ograniczeniu długotrwałego stosowania tymczasowego aresztowania,
- stosowaniu wobec osób, co do których zmniejszyło się ryzyko utrudniania postępowania,
- zastępowaniu tymczasowego aresztowania na późniejszych etapach postępowania,
- stosowaniu w sprawach o mniejszym stopniu społecznej szkodliwości.

Najbardziej prawdopodobną grupę potencjalnych beneficjentów nowego środka stanowią osoby pozostające w tymczasowym aresztowaniu przez okres przekraczający 6 miesięcy, gdyż właśnie wobec tej kategorii projektodawca najczęściej wskazuje możliwość zastąpienia dalszego stosowania tymczasowego aresztowania aresztem elektronicznym.

Liczba takich osób wynosi:

- prokuratura: $733 + 178 + 24 = 935$
- sąd: $1\,042 + 808 + 291 + 11 = 2\,152$

RAZEM: 3 087 osób

Osoby te stanowią około 38 % wszystkich osób objętych aktualnie tymczasowym aresztowaniem (8 167).

Należy jednak wyraźnie podkreślić, że nie wszystkie osoby objęte tymczasowym aresztowaniem powyżej 6 miesięcy będą się kwalifikowały do zastosowania aresztu elektronicznego. Upływ 6 miesięcy tymczasowego aresztowania stanowi jedynie jeden z elementów, które mogą mieć znaczenie przy ocenie zasadności zastosowania projektowanego rozwiązania, natomiast nie przesądza o spełnieniu pozostałych ustawowych przesłanek.

Przykłady przesłanek wyłączających zastosowanie aresztu elektronicznego:

- Osoby, wobec których nadal aktualna pozostaje obawa mactwa lub inne przesłanki uzasadniające konieczność dalszego stosowania tymczasowego aresztowania ze względu na charakter zarzucanych czynów, ich okoliczności lub występujące w sprawie zagrożenia. Dotyczyć to będzie oskarżonych o najpoważniejsze przestępstwa, takie jak np. zabójstwa, umyślne spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, przestępstwa seksualne w tym popełnione na szkodę małoletnich, przestępczość narkotykowa na dużą skalę, udział w zorganizowanej grupie przestępczej, korupcja na dużą skalę lub inne poważne przestępstwa przeciwko państwu. Należy w tym miejscu wskazać, że liczba osób skazanych w sądach okręgowych w pierwszej instancji, a zatem za zbrodnie i inne najpoważniejsze przestępstwa, wynosi ok 10 tys. (dane statystyczne Ministerstwa Sprawiedliwości - MS-S60).

- Osoby, wobec których tymczasowe aresztowanie zostało zastosowane z uwagi na przesłanki określone w art. 258 § 2 lub § 3 k.p.k. Przepis art. 258 § 2 k.p.k. odnosi się do sytuacji, w których potrzeba zastosowania tymczasowego aresztowania może być uzasadniona grożącą oskarżonemu surową karą, natomiast § 3 tego przepisu pozwala wyjątkowo zastosować środek zapobiegawczy w przypadku uzasadnionej obawy, że oskarżony, któremu zarzucono popełnienie zbrodni lub umyślnego występku, popełni przestępstwo przeciwko życiu, zdrowiu lub bezpieczeństwu powszechnemu.

W tych przypadkach nie można przyjąć, że upływ 6 miesięcy tymczasowego aresztowania będzie automatycznie prowadził do możliwości zastosowania aresztu elektronicznego. Jeżeli bowiem w konkretnej sprawie nadal występują okoliczności uzasadniające konieczność izolacji oskarżonego, w szczególności związane z charakterem zarzucanego czynu, grożącą surową karą albo aktualną obawą popełnienia przez oskarżonego poważnego przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub bezpieczeństwu powszechnemu, możliwość zastąpienia tymczasowego aresztowania aresztem elektronicznym może nie wystąpić.

Ponadto potencjalnymi beneficjentami projektowanego rozwiązania nie będą osoby, które nie spełnią wymaganych warunków technicznych wykonywania dozoru elektronicznego, a także osoby, w przypadku których nie zostaną uzyskane wymagane zgody osób wspólnie zamieszkujących.

W konsekwencji rzeczywista liczba osób kwalifikujących się do objęcia aresztem elektronicznym będzie istotnie niższa od liczby 3 087 osób.

Uwzględniając cele projektu oraz doświadczenia związane ze stosowaniem dozoru elektronicznego można szacować, jednakże bardzo ostrożnie i w bardzo optymistycznym wariantcie, że potencjalna grupa osób, wobec których nowy środek będzie mógł znaleźć zastosowanie, będzie mieściła się w przedziale do 1 000 osób. Należy w tym miejscu wskazać, że rzeczywista skala jego wykorzystania będzie zależeć od praktyki orzeczniczej sądów i prokuratorów oraz od spełnienia indywidualnych warunków ustawowych.

Jednocześnie należy podkreślić, że przedstawione powyżej szacunki mają charakter wyłącznie teoretyczny i mogą okazać się nadmiernie optymistyczne, a rzeczywista skala stosowania aresztu elektronicznego może być istotnie niższa. Projektowana instytucja stanowi całkowicie nowe rozwiązanie w polskim porządku prawnym, którego praktyka stosowania nie została jeszcze ukształtowana. Przepisy regulujące przesłanki orzekania oraz wykonywania aresztu elektronicznego są relatywnie złożone i będą wymagały od sądów oraz prokuratorów wypracowania jednolitej praktyki. Nie można również wykluczyć początkowej ostrożności orzeczniczej, a nawet oporu przed stosowaniem nowego środka zapobiegawczego stanowiącego alternatywę dla klasycznego tymczasowego aresztowania. Dla porównania można przypomnieć praktykę orzeczniczą w pierwszych latach stosowania SDE przy karze ograniczenia wolności (kilkanaście przypadków w skali roku w całym kraju).

Dodatkowo doświadczenia związane ze stosowaniem SDE wobec osób skazanych wskazują, że nawet przy wysokiej motywacji uczestników do przestrzegania warunków dozoru, wynikającej z możliwości odbywania kary poza zakładem karnym, odsetek osób wykonujących karę w tym systemie, które złożyły pozytywnie rozpatrzony wniosek o zgodę na SDE, utrzymuje się na poziomie 20–30 % ogółu skazanych spełniających ustawowe przesłanki. W przypadku aresztu elektronicznego sytuacja może być jeszcze bardziej złożona. Środek ten będzie bowiem stosowany wobec osób korzystających z konstytucyjnej zasady domniemania niewinności, które jednocześnie pozostają uczestnikami toczącego się postępowania karnego. W części spraw ryzyko podejmowania działań utrudniających postępowanie, wpływanie na świadków lub niszczenia dowodów może pozostawać realne mimo upływu czasu, co będzie ograniczać gotowość sądów do zastępowania tymczasowego aresztowania aresztem elektronicznym.

Analiza struktury populacji tymczasowo aresztowanych wskazuje jednak, że potencjalną grupę beneficjentów nowego środka mogą stanowić przede wszystkim osoby pozostające w tymczasowym

aresztowaniu przez okres przekraczający 6 miesięcy, których jest obecnie ponad 3 tys. Dodatkowo należy wziąć pod uwagę, że w populacji osób tymczasowo aresztowanych znajduje się istotna grupa podejrzanych i oskarżonych o przestępstwa o najwyższym ciężarze gatunkowym (np. zabójstwa, udział w zorganizowanych grupach przestępczych, poważne przestępstwa narkotykowe, oszustwa na wielką skalę czy przestępstwa o charakterze terrorystycznym). W tego rodzaju sprawach częściej występują przesłanki uzasadniające stosowanie tymczasowego aresztowania, zwłaszcza obawa mactwa, wpływania na współsprawców lub świadków, ukrywania się, ucieczki czy kontynuowania działalności przestępczej. Tymczasem zgodnie z projektowanym art. 258 § 1a k.p.k. areszt elektroniczny nie będzie mógł być stosowany w sytuacjach, w których zachodzi uzasadniona obawa bezprawnego utrudniania postępowania. Ponadto nie będzie on stosowany w wielu przypadkach zachodzącego ryzyka związanego z charakterem zarzucanego czynu, grożącą surową karą albo obawą popełnienia przez oskarżonego poważnego przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub bezpieczeństwu powszechnemu.

Po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, ograniczeń faktycznych, przewidywanej ostrożności orzeczniczej w początkowym okresie obowiązywania nowych przepisów oraz doświadczeń związanych ze stosowaniem dozoru elektronicznego, można bardziej realistycznie szacować, że areszt elektroniczny mógłby znaleźć zastosowanie od kilkudziesięciu do maksymalnie 1 000 osób.

Pojemność i wykorzystanie SDE

Zgodnie z aktualnie obowiązującą umową na realizację usługi eksploatacji i rozwoju systemu dozoru elektronicznego na lata 2022 – 2027, maksymalna pojemność systemu to 10 000 osób objętych dozorem stacjonarnym. Centralny Zarząd Służby Więziennej dysponuje łączną liczbą 12 000 zestawów urządzeń HU+RFT (dozór stacjonarny) oraz 500 szt. zestawów TPT+OPT (dozór mobilny).

Według stanu na 24.09.2026 r., w Systemie Dozoru Elektronicznego wykorzystywanych było 5 272 z 12 000 zestawów urządzeń do monitoringu stacjonarnego (6 728 wolnych zestawów). Przyjmując rezerwę 2 tys. szt. urządzeń na wypadek awarii lub zniszczenia daje to możliwość do objęcia monitoringiem stacjonarnym populację **4 728 osób** powyżej stanu obecnego. Analizując stan wykorzystania urządzeń do monitoringu mobilnego, obecnie wykorzystywanych jest 221 z 500 zestawów urządzeń (279 wolnych zestawów). Przyjmując rezerwę na poziomie ok. 100 urządzeń, daje to możliwość do objęcia monitoringiem mobilnym populację 179 osób.

Zgodnie z planowaną treścią nowej umowy liczba dostępnych urządzeń wynosić będzie:

- 9 000 zestawów stacjonarnych (zamiast 12 000), co przy wykorzystaniu utrzymującym się na obecnym poziomie oznaczać będzie możliwość objęcia dozorem stacjonarnym dodatkowo ok. 2 728 osób (przy założeniu zmniejszonej do 1 000 szt. rezerwy urządzeń na wypadek zniszczenia lub awarii),
- 510 zestawów mobilnych (zamiast 500), co przy obecnym wykorzystaniu oznaczać będzie możliwość objęcia dozorem mobilnym dodatkowo ok. 189 osób (przy rezerwie ok. 100 urządzeń na wypadek awarii lub zniszczenia).

Należy mieć na uwadze, że łączna liczba osób monitorowanych ograniczona jest jednocześnie zarówno obecną maksymalną pojemnością systemu wynoszącą 10 000 osób monitorowanych oraz pulą dostępnych urządzeń (która w nowej umowie ulegnie zmniejszeniu).

Dostępność SDE

Przedstawione powyżej dane o pojemności i stopniu wykorzystania SDE wskazują, że obecna infrastruktura techniczna SDE byłaby wystarczająca do objęcia dozorem przewidywanej liczby osób, wobec których areszt elektroniczny mógłby zostać zastosowany (maksymalnie 1 tys. osób).

Należy jednak uwzględnić, że dostępna rezerwa miejsc w SDE nie może zostać w całości przeznaczona na potrzeby projektowanego aresztu elektronicznego. Równolegle prowadzone są bowiem zaawansowane prace legislacyjne nad rozszerzeniem zakresu stosowania SDE w postępowaniu

	wykonawczym (projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy UD397). W związku z procedowanymi zmianami jest zasadne przyjęcie konieczności pozostawienia rezerwy na poziomie około 1 000 miejsc dla potrzeb wdrożenia nowych rozwiązań dotyczących wykonywania kary pozbawienia wolności. Oznacza to, że faktycznie dostępna pojemność systemu dla potrzeb aresztu elektronicznego byłaby odpowiednio niższa. Obecne zasoby techniczne SDE, nawet przy konieczności zachowania części wolnych miejsc na potrzeby innych projektowanych zmian legislacyjnych, powinny umożliwić realizację projektowanego rozwiązania bez konieczności istotnej rozbudowy infrastruktury. Porównanie kosztów odbywania kary Koszty odbywania kary w warunkach izolacyjnych i w SDE przedstawiają się następująco: • średni koszt wykonania kary w warunkach izolacyjnych w 2025 r. wynosił: 6 929,98 zł /mc⁸ • średni koszt wykonania kary, środka karnego lub zabezpieczającego w SDE w II kwartale 2026 r. wynosił: 1 511,48 zł/mc. Liczba prokuratorów, którzy prowadzą bezpośrednio (lub bezpośrednio nadzorują) postępowania przygotowawcze Zgodnie z treścią art. 4 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o Prokuraturze⁹, każdy prokurator prowadzi lub nadzoruje postępowania przygotowawcze w sprawach karnych oraz sprawuje funkcję oskarżyciela publicznego przed sądami, chyba że w uzasadnionych przypadkach kierownik jednostki organizacyjnej prokuratury, a w stosunku do tego kierownika - kierownik jednostki organizacyjnej wyższego stopnia, zarządzi inaczej. Prokurator Generalny może powierzyć asesorowi prokuratury, na czas określony, nieprzekraczający 3 lat, wykonywanie czynności prokuratorskich wskazanych w art. 173 ustawy – Prawo o Prokuraturze. Na dzień 11 marca 2025 r. w Polsce jest 5 831 prokuratorów i 455 asesorów prokuratury (łącznie 6 286). Około 6 000 prokuratorów i asesorów prokuratury prowadzi bezpośrednio lub nadzoruje postępowania przygotowawcze. Zaznaczyć należy, że w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury są zatrudnieni również asystenci prokuratorów – 1 503 asystentów (według stanu na 11 marca 2025 r.). Liczba pracowników sekretariatów w jednostkach Prokuratury, którzy będą zaangażowani w stosowanie nowego środka zapobiegawczego Według stanu na 11 marca 2025 r. w jednostkach prokuratury zatrudnionych jest 5 893 urzędników, przy czym nie wszyscy wykonują swoje czynności w sekretariatach. Natomiast w sekretariatach czynności wykonują również inni pracownicy, którzy nie są urzędnikami. Liczbę pracowników sekretariatów w jednostkach Prokuratury, którzy będą potrzebować uprawnień do korzystania z systemu informatycznego obsługującego areszt elektroniczny można oszacować na 5 500. Potrzeba wzmocnienia etatowego Prokuratury W kontekście planowanego wejścia w życie projektowanej regulacji, nie przewiduje się wzmocnienia etatowego jednostek Prokuratury.
7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe	
Skutki	

⁸ Wydatki ogółem na utrzymanie osadzonych i funkcjonowanie zakładów karnych i aresztów śledczych w przeliczeniu na 1 osadzonego.

⁹ (Dz. U. z 2024 poz. 390, z późn. zm.)

Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2026 r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw		22,59	4,9	4,9	4,9	4,9	66,69
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak wpływu.						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Przedmiotowy projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej, w związku z czym odstąpiono od analiz i oceny przewidywanych skutków społeczno-gospodarczych, wskazanych w art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2025 r. poz. 1480, z późn. zm.).						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe, w tym osoby z niepełnosprawnością i starsze	Brak wpływu.						
Niemierzalne		Istotną funkcją jaką może spełniać areszt elektroniczny, jako nowy środek zapobiegawczy, będzie ograniczenie kosztów społecznych związanych z izolacją podejrzanego (oskarżonego), wobec którego byłoby stosowane tymczasowe aresztowanie. Areszt elektroniczny w proponowanym kształcie pozwala na zachowanie więzi rodzinnych i społecznych, zaś w dłuższej perspektywie i w przypadku skazania, na skuteczniejszą resocjalizację i ograniczenie powrotu do przestępstwa. Zastosowanie aresztu elektronicznego może oddziaływać na ofiary przestępstw. W tym celu projekt zakłada możliwość orzeczenia zakazu zbliżania się do pokrzywdzonego przez aresztowanego elektronicznie, jak również zakaz kontaktowania się z nim, czy zakaz przebywania w określonych miejscach (art. 265a § 7 k.p.k. w zw. z art. 275 § 1 k.p.k.).						
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń								
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu								
☐ nie dotyczy								
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE		☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy						
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:		☒ zwiększenie liczby dokumentów ☒ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:						
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczacji.		☒ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy						
Komentarz: Projektowana ustawa nakłada na sądy powszechne, prokuratorów oraz Służbę Więzienną dodatkowe zobowiązania polegające na obowiązku wymiany informacji i podejmowania innych czynności w toku wykonywania środka zapobiegawczego w postaci aresztu elektronicznego. Będzie to wymagać większej liczby procedur związanych z obowiązkami regulacyjnymi obciążającymi ww. podmioty. <u>Sądy powszechne</u> – konieczność dodatkowego wyjaśniania w postanowieniu, dlaczego jest stosowane tymczasowe aresztowanie lub jest przedłużane jego stosowanie, zamiast zastosowania aresztu elektronicznego.								

Ponadto sąd powszechny będzie zobowiązany m.in. do określania szczegółów praktycznych stosowania aresztu elektronicznego wobec oskarżonego (m.in. miejsce, zakresy czasowe, środki techniczne kontrolujące oskarżonego itp.), ale również do informowania organu prowadzącego postępowanie przeciwko oskarżonemu w innej sprawie, o fakcie objęcia aresztem elektronicznym.

Prokuratorzy – konieczność dodatkowego wyjaśniania, w sytuacji składania wniosku o tymczasowe aresztowanie, dlaczego wnioskuje o tymczasowe aresztowanie zamiast aresztu elektronicznego.

Sądy powszechne/prokuratorzy – obowiązek pouczenia oskarżonego o jego prawach i obowiązkach związanych z objęciem aresztem elektronicznym.

Ponadto będą zobowiązani do przetwarzania informacji związanych z organizowaniem i kontrolowaniem wykonywania kar w systemie dozoru elektronicznego w systemie komunikacyjno-monitorującym, a także do zawiadamiania oskarżonego i podmiotu dozoru o dacie zakończenia aresztu elektronicznego.

Służba Więzienna – jako podmiot dozoru odbywanie aresztu elektronicznego, będzie zobowiązana do podejmowania wielu technicznych działań, w tym m.in.: uzyskiwanie informacji o warunkach technicznych miejsca odbywania aresztu elektronicznego, uzyskiwanie zgód od osób wspólnie zamieszkujących z osobą mającą być objętą aresztem elektronicznym w swym mieszkaniu oraz przekazywanie powyższych informacji sądowi albo prokuratorowi.

Podmiot dozoru będzie też odpowiedzialny m.in. za instalację, konserwację i usuwanie środków technicznych niezbędnych do wykonywania aresztu elektronicznego. Służba Więzienna będzie musiała również zawiadamiać sąd lub prokuratora o nieprzestrzeganiu obowiązków związanych z odbywaniem aresztu elektronicznego albo o problemach technicznych związanych z jego odbywaniem. Ponadto będzie również zobowiązana do niezwłocznego zawiadamiania właściwej miejscowo jednostki Policji o nieuprawnionym przebywaniu oskarżonego poza miejscem wykonywania aresztu elektronicznego.

9. Wpływ na rynek pracy

Wejście w życie ustawy nie będzie miało negatywnego wpływu na sytuację i rozwój regionalny oraz na rynek pracy, konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne	☐ demografia	☐ informatyzacja
☐ sytuacja i rozwój regionalny	☐ mienie państwowe	☐ zdrowie
☒ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☒ inne: Służba Więzienna	

Omówienie wpływu	Wprowadzenie aresztu elektronicznego daje możliwość zmniejszenia populacji więziennej poprzez ograniczenie liczby tymczasowo aresztowanych i zastosowaniu wobec nich nowego środka zapobiegawczego w postaci aresztu elektronicznego. W pozostałym zakresie wpływ na sądy powszechne oraz Służbę Więzienną został opisany w pkt 4 OSR.
------------------	--

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Projekt przewiduje, że ustawa wejdzie w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Określona *vacatio legis* ma na celu zapewnienie podmiotom zobowiązanym do stosowania ustawy odpowiedniego czasu na zapoznanie się z nowymi przepisami oraz przygotowanie do ich stosowania. Ponadto określona *vacatio legis* uwzględnia także konieczność dostosowania i poszerzenia warunków technicznych systemu dozoru elektronicznego do nowych funkcjonalności związanych z instytucją aresztu elektronicznego oraz konieczność poszerzenia kręgu nowych użytkowników tego systemu.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Ewaluacja efektów projektu będzie przeprowadzona po trzech latach od daty wejścia w życie przepisów. Ewaluacja zostanie przeprowadzona poprzez zastosowanie następujących mierników:

1. Liczba oskarżonych, wobec których zastosowano areszt elektroniczny.
2. Liczba przypadków, w których złamane zostały nałożone na oskarżonego obowiązki/rygory.

3. Liczba wniosków prokuratora o zastosowanie aresztu elektronicznego.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

Brak załączników.